

Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας
Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης

Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης
Αττικής

«Social Network Αττική»

**«Έκθεση Αποτελεσμάτων έρευνας στα Παραρτήματα Ρομά της
Περιφέρειας Αττικής»**

Σεπτέμβριος 2021

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Θεωρητικό Πλαίσιο	6
1.1 Η ανθρωπογεωγραφία των Ρομά στην Περιφέρεια Αττικής	6
1.2 Κέντρα Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά)	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Μεθοδολογία της έρευνας	15
2.1 Σκοπός της έρευνας	15
2.2 Ερευνητικά Ερωτήματα	15
2.3 Μεθοδολογική προσέγγιση	16
2.4 Στάδια διεξαγωγής της έρευνας	17
2.5 Ερευνητικό Εργαλείο	18
2.6 Δείγμα	19
2.7 Ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας	19
2.8 Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Παρουσίαση αποτελεσμάτων	22
3.1 Προϊστάμενοι / Υπεύθυνοι έργου Παραρτημάτων Ρομά	22
3.1.1 Ερωτήσεις κλειστού τύπου	22
3.1.2 Ερωτήσεις ανοικτού τύπου	30
3.2 Συντονιστές Παραρτημάτων Ρομά	33
3.2.1 Ερωτήσεις Κλειστού Τύπου	34
3.2.2 Ερωτήσεις Ανοικτού Τύπου	37
3.3 Διαμεσολαβητές Παραρτημάτων Ρομά	42
3.3.1 Ερωτήσεις Κλειστού Τύπου	42
3.3.2 Ερωτήσεις Ανοικτού Τύπου	45
3.4 Συσχέτιση ερευνητικών ερωτημάτων με τα ευρήματα της έρευνας	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Συμπεράσματα-Προτάσεις	56
4.1 Συμπεράσματα	56
4.1.1 Υλικοτεχνική Υποδομή	56
4.1.2 Εκπαίδευση και Κατάρτιση του Προσωπικού των Παραρτημάτων Ρομά ...	56

4.1.3 Προβλήματα και Δυσλειτουργίες Παραρτημάτων Ρομά	57
4.1.4 Προβλήματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας	57
4.1.5 Χαρακτηριστικά Πληθυσμών Ρομά που εξυπηρετούνται στα Παραρτήματα Ρομά και Δράσεις Εξυπηρέτησής τους στα Παραρτήματα Ρομά.....	59
4.1.5.1 Εργασία & Απασχόληση	59
4.1.5.2 Ιατρική Περίθαλψη.....	60
Εκπαίδευση	61
4.1.5.3 Στέγαση & Διαβίωση	61
4.1.6 Συμπεράσματα από τη συνεργασία των Στελεχών των Παραρτημάτων Ρομά με τους Πληθυσμούς Ρομά	63
4.2 Προτάσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας των Παραρτημάτων Ρομά.....	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	66
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	68

Περιεχόμενα Εικόνων

Εικόνα 1:Χάρτης Καταυλισμών Ρομά στην Περιφέρεια Αττικής	9
Εικόνα 2: Χάρτης Παραρτημάτων Ρομά στην Περιφέρεια Αττικής	14

Περιεχόμενα Πινάκων

Πίνακας 1:Ερευνητικά Ερωτήματα.....	16
Πίνακας 2: Συμμετέχοντες στην έρευνα/Χρονικό διάστημα εργασίας τους με Ρομά .	23
Πίνακας 3: Κωδικοποίηση απαντήσεων /υπεύθυνοι έργου, Προϊστάμενοι	33
Πίνακας 4:Θέματα (Συνεντεύξεις υπευθύνων έργων/Προϊστάμενων)	33
Πίνακας 5:Εισαγωγικά ερωτήματα Συντονιστών	34
Πίνακας 6:Κωδικοποίηση ερωτήσεων συντονιστών	41
Πίνακας 7:Θέματα (Συνεντεύξεις συντονιστών)	42
Πίνακας 8:Εισαγωγικά ερωτήματα- Διαμεσολαβητές	42
Πίνακας 9:Κωδικοποίηση συνεντεύξεων Διαμεσολαβητών	47
Πίνακας 10:Θέματα (Συνεντεύξεις διαμεσολαβητών)	48
Πίνακας 11: Ευρήματα Έρευνας και Συσχετισμός τους με τα Ερευνητικά Ερωτήματα	54

Περιεχόμενα Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1:Επάρκεια Στελέχωσης	23
Διάγραμμα 2: Ειδικότητες που χρειάζονται για τη στελέχωση της υπηρεσίας	24
Διάγραμμα 3:Ημερήσια Εξυπηρέτηση Ρομά.....	24
Διάγραμμα 4:Σεμινάρια Κατάρτισης	25
Διάγραμμα 5:Ανάγκη για επιδόματα	25
Διάγραμμα 6:Δικαιώματα και υποχρεώσεις ωφελούμενων	26
Διάγραμμα 7: Επάρκεια κτιριακών υποδομών.....	27
Διάγραμμα 8:Επάρκεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού	27
Διάγραμμα 9:Δράσεις και Πρωτοβουλίες	28
Διάγραμμα 10: Ικανοποίηση από τη συνεργασία με τους Ρομά.....	28
Διάγραμμα 11:Διασυνδέσεις με φορείς.....	29
Διάγραμμα 12:Προβλήματα την περίοδο της πανδημίας.....	30
Διάγραμμα 13:Χρονικό διάστημα εργασίας με Ρομά/Συντονιστές.....	34
Διάγραμμα 14:Χρονικό διάστημα εργασίας στο συγκεκριμένο ΚΚ /Συντονιστές	35
Διάγραμμα 15:Φύλο ωφελούμενων	35
Διάγραμμα 16: Χαρακτηριστικά Ρομά.....	36
Διάγραμμα 17:Καταγωγή	36
Διάγραμμα 18: Γλώσσες.....	37
Διάγραμμα 19:Χρονικό διάστημα εργασίας με Ρομά /Διαμεσολαβητές	43
Διάγραμμα 20 :Χρονικό διάστημα εργασίας στο συγκεκριμένο ΚΚ/Συντονιστές	43
Διάγραμμα 21:Θέματα που πραγματεύονται οι διαμεσολαβητές	44
Διάγραμμα 22:Επάρκεια σε διαμεσολαβητές.....	44

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα Κέντρα Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά) είναι δομές, οι οποίες παρέχουν ολοκληρωμένη υποστήριξη στους πληθυσμούς Ρομά, μέσω ενός συνολικού πλέγματος υπηρεσιών, που έχουν ως στόχο την κοινωνική προστασία και ένταξη σε περιοχές και Δήμους, στους οποίους διαβιούν μεγάλα ποσοστά πληθυσμών Ρομά.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των στελεχών και εργαζομένων των Κέντρων Κοινότητας (με Παραρτήματα Ρομά) και η ανάδειξη χρήσιμων συμπερασμάτων, τόσο ως προς τη λειτουργία, όσο και ως προς τις ανάγκες για την περαιτέρω υποστήριξη των πληθυσμών Ρομά. Οι επιμέρους στόχοι της έρευνας εστιάζουν στο κατά πόσο καλύπτονται τα αιτήματα και οι ανάγκες των Ρομά, στην επάρκεια των παρεχόμενων υπηρεσιών και στη συμβολή των στελεχών των Παραρτημάτων Ρομά στην επίτευξη των παραπάνω.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε ήταν η περιγραφική ανάλυση δεδομένων, η οποία προέκυψε μέσα από τις ημιδομημένες συνεντεύξεις των εργαζομένων στα Παραρτήματα Ρομά. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 25 εργαζόμενοι των Παραρτημάτων Ρομά και συγκεκριμένα 9 Συντονιστές, 5 Προϊστάμενοι, 4 Υπεύθυνοι Έργου και 7 Διαμεσολαβητές.

Η παρούσα έρευνα αποτελείται από τέσσερα (4) κεφάλαια. Το πρώτο περιλαμβάνει ένα γενικό θεωρητικό πλαίσιο αναφορικά με τους πληθυσμούς Ρομά στην Περιφέρεια Αττικής και τις υπηρεσίες των Παραρτημάτων Ρομά. Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά στη μεθοδολογία της έρευνας. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας και στο τέταρτο κεφάλαιο διατυπώνονται τα βασικά συμπεράσματα και οι προτάσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα αναφορικά με τη βελτίωση της λειτουργίας των Παραρτημάτων Ρομά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Θεωρητικό Πλαίσιο

1.1 Η ανθρωπογεωγραφία των Ρομά στην Περιφέρεια Αττικής

Στην Περιφέρεια Αττικής, ο πληθυσμός των Ρομά εκτιμάται περίπου σε 33.170 άτομα σύμφωνα με τα στοιχεία που αποτυπώθηκαν στην Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας της Περιφέρειας Αττικής (ΠΕΣΚΕ) το 2015. Παρακάτω παρουσιάζεται ανά Περιφερειακή ενότητα ο κατ' εκτίμηση αριθμός τους.

Περιφερειακή Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών: Στο Δήμο Αθηναίων υπάρχουν Ρομά στις περιοχές του Βοτανικού και στον Κολωνό. Ο πληθυσμός εκτιμάται ότι στο Βοτανικό είναι περίπου 800 άτομα, ενώ στην περιοχή του Κολωνού είναι περίπου 500 - 800 άτομα.

Περιφερειακή Ενότητα Δυτικού Τομέα Αθηνών: Στο Δήμο Αγίας Βαρβάρας υπάρχει μεγάλη κοινότητα Ρομά, περίπου 6.000 ατόμων. Στο Δήμο Αιγάλεω ο πληθυσμός των Ρομά εκτιμάται περίπου σε 1.000 άτομα. Στη Δημοτική Ενότητα Αγίων Αναργύρων ο πληθυσμός των Ρομά εκτιμάται σε 300 - 500 άτομα και στη Δημοτική Ενότητα Καματερού ο πληθυσμός τους εκτιμάται στα 300 - 400 άτομα. Στο Δήμο Ιλίου ο πληθυσμός τους εκτιμάται περίπου σε 1.500 - 2.500 άτομα. Στο Δήμο Πετρούπολης οι Ρομά κατοικούν διάσπαρτοι στα όρια του Δήμου και ο πληθυσμός τους ανέρχεται σε περίπου 100 - 150 άτομα. Στο Δήμο Περιστερίου ο πληθυσμός των Ρομά εκτιμάται περίπου στα 800 - 1.000 άτομα.

Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής: Στο Δήμο Φυλής, και συγκεκριμένα στην περιοχή της Δημοτικής Ενότητας Άνω Λιοσίων συναντάμε Ρομά σε τέσσερις περιοχές όπου παρουσιάζονται διαφορετικά χαρακτηριστικά. Ο πληθυσμός εκτιμάται ότι είναι περίπου 3.500 - 4.500 άτομα. Στην περιοχή της Δημοτικής Ενότητας Ζεφυρίου οι Ρομά κατοικούν διάσπαρτοι μέσα στα όρια του Δήμου, είτε σε ιδιόκτητες κατοικίες είτε σε παραπήγματα. Ο πληθυσμός εκτιμάται περίπου σε 2.000 - 3.000 άτομα, από τα οποία το μεγαλύτερο ποσοστό είναι δημότες. Στο Δήμο Μεγαρέων οι Ρομά κατοικούν μέσα

στα όρια του Δήμου σε ιδιόκτητες ή ενοικιαζόμενες κατοικίες. Ιδιαίτερα στην περιοχή «Βλυχός» υπάρχουν τσιγγάνοι σε ιδιόκτητες κατοικίες και παραπήγματα και ο πληθυσμός τους εκτιμάται περίπου σε 1.500 - 2.000 άτομα. Επίσης, στις παρυφές του οικισμού απαντώνται και τσιγγάνοι μετανάστες άλλων περιοχών. Στη Δημοτική Ενότητα Μάνδρας οι Ρομά κατοικούν έξω από τον κοινωνικό ιστό της πόλης και ο πληθυσμός τους εκτιμάται περίπου σε 150 - 250 άτομα. Στο Δήμο Ελευσίνας κατοικούν διάσπαρτοι μέσα στα όρια του Δήμου σε ιδιόκτητες κατοικίες, αλλά και στα όρια του Δήμου στην περιοχή της Δημοτικής Ενότητας Μαγούλας σε παραπήγματα. Ο πληθυσμός τους εκτιμάται περίπου σε 500 - 800 άτομα. Τέλος, στο Δήμο Ασπρόπυργου απαντώνται τσιγγάνοι σε πέντε περιοχές, που παρουσιάζουν διαφορετικά χαρακτηριστικά. Ο πληθυσμός τους συνολικά εκτιμάται περίπου στα 4.500 - 5.000 άτομα.

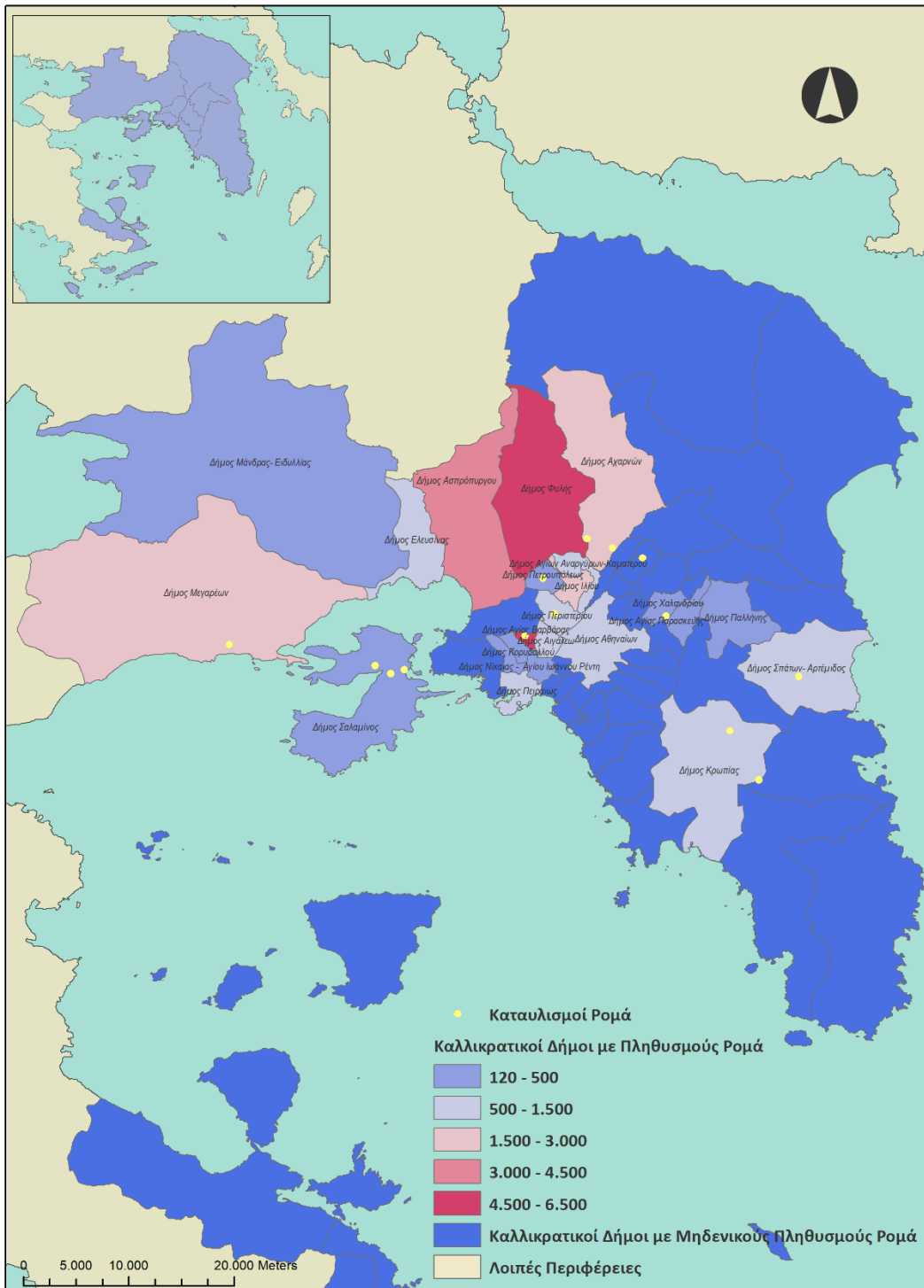
Περιφερειακή Ενότητα Πειραιώς και Νήσων: Στο Δήμο Πειραιώς ο πληθυσμός των Ρομά εκτιμάται περίπου στα 100 - 150 άτομα και είναι δημότες. Στο Δήμο Κορυδαλλού υπάρχουν Ρομά και μέσα στον κοινωνικό ιστό της πόλης, που κατοικούν σε ιδιόκτητες κατοικίες και είναι δημότες. Ο πληθυσμός εκτιμάται περίπου στο Δήμο σε συνολικά 300 - 400 άτομα. Στο Δήμο Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη συναντάμε Ρομά που κατοικούν και στην περιοχή του Αγίου Ιωάννη Ρέντη αλλά και στη Νίκαια και ο πληθυσμός τους εκτιμάται περίπου στα 200 - 300 άτομα. Στο Δήμο Σαλαμίνας οι Ρομά είναι διάσπαρτοι στην περιοχή και ο πληθυσμός τους εκτιμάται σε 200 - 300 άτομα, που κατοικούν είτε σε ιδιόκτητες κατοικίες είτε σε παραπήγματα.

Περιφερειακή Ενότητα Βόρειου Τομέα Αθηνών: Στο Δήμο Αγίας Παρασκευής ο πληθυσμός των Ρομά εκτιμάται σε περίπου 150 - 250 άτομα. Στο Δήμο Χαλανδρίου υπάρχουν Ρομά σε 2 περιοχές. Στην περιοχή του Νομισματοκοπείου ο πληθυσμός τους είναι περίπου 400 - 500 άτομα, με το μεγαλύτερο ποσοστό να είναι δημότες, ενώ στην περιοχή Πάτημα ο πληθυσμός τους εκτιμάται σε 350 – 450 άτομα, που είναι όλοι δημότες.

Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής: Στο Δήμο Παλλήνης ο αριθμός τους εκτιμάται σε περίπου 300 - 400 άτομα, οι οποίοι είναι δημότες. Στο Κορωπί οι Ρομά κατοικούν διάσπαρτοι μέσα στον κοινωνικό ιστό της πόλης και ο πληθυσμός τους εκτιμάται σε περίπου 800 - 1.000 άτομα. Στα Σπάτα κατοικούν μέσα στα όρια του κοινωνικού ιστού είτε σε ιδιόκτητες είτε σε ενοικιαζόμενες κατοικίες. Ο πληθυσμός τους εκτιμάται περίπου σε 600 - 800 άτομα. Στο Δήμο Αχαρνών απαντώνται Ρομά σε τέσσερις περιοχές και εκτιμάται ότι διαβιούν περίπου 2.500 - 3.000 άτομα, με το μεγαλύτερο ποσοστό να είναι δημότες¹.

¹ Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας (Περιφέρεια Αττικής 2015).

Πληθυσμοί Ρομά στην Περιφέρεια Αττικής (2015)

Εικόνα 1:Χάρτης Καταυλισμών Ρομά στην Περιφέρεια Αττικής

1.2 Κέντρα Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά)

Τα Κέντρα Κοινότητας είναι δομές, που σχεδιάστηκαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) στο πλαίσιο των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) του ΕΣΠΑ 2014-2020. Με τη λειτουργία τους, επιδιώκεται η ανάπτυξη ενός τοπικού σημείου αναφοράς για την υποδοχή, εξυπηρέτηση και διασύνδεση των πολιτών με όλα τα κοινωνικά προγράμματα και υπηρεσίες, που υλοποιούνται στην περιοχή παρέμβασης.

Τα Παραρτήματα για πληθυσμό Ρομά έχουν ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και προώθησης στην απασχόληση της συγκεκριμένης ομάδας πληθυσμού, η οποία βιώνει πολλαπλό κοινωνικό αποκλεισμό. Το Παράρτημα (και κατ' επέκταση το Κέντρο Κοινότητας) συνδέεται με Υπηρεσίες του Δήμου, της Περιφέρειας ή ακόμα και κρατικές/κεντρικές Υπηρεσίες (όταν απαιτείται), που συμβάλλουν στην κοινωνική προστασία, την κοινωνική ένταξη και την προώθηση στην απασχόληση των ωφελούμενων. Επίσης, αναπτύσσει διαδικασίες συνεργασίας οι οποίες αποβλέπουν στην επίτευξη της συνέργειας και συμπληρωματικότητας μεταξύ συναφών δράσεων και υπηρεσιών, καθώς και τη δημιουργία δικτύων με φορείς οι οποίοι:

- ◇ έχουν ως αντικείμενο υπηρεσία/υπηρεσίες που σχετίζονται με θέματα που αφορούν τους Ρομά, ή/και
- ◇ υλοποιούν δράσεις ή ενέργειες σχετικές με το αντικείμενο

Για την επίτευξη των παραπάνω, το Παράρτημα δραστηριοποιείται στην παροχή υπηρεσιών μέσω εξατομικευμένης και μακροπρόθεσμης προσέγγισης στα ωφελούμενα άτομα, αρχικά χαρτογραφώντας τα απαραίτητα βήματα για την πορεία τους προς την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση και στη συνέχεια υποστηρίζοντας και παρακολουθώντας τη διαδικασία αυτή. Επίσης, υποστηρίζει τα ωφελούμενα άτομα Ρομά του καταυλισμού / θύλακα στον οποίο το Παράρτημα είναι

χωροθετημένο, ως προς τις διαδικασίες διανομής του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες, αφορούν στα εξής:

Υπηρεσίες στήριξης και κοινωνικής ένταξης

- ◇ Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για την ένταξη της οικογένειας (ιδιαίτερα των παιδιών), τη στήριξη και προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού και τη διασύνδεση και παραπομπή σε δημόσιες υπηρεσίες, όπως παιδείας, αθλητισμού, πολιτισμού, δημιουργικής απασχόλησης κλπ.
- ◇ Στήριξη, ενδυνάμωση και ενεργοποίηση των γυναικών
- ◇ Παροχή βοήθειας για τη διευκόλυνση και συνηγορία στην πρόσβαση των ωφελούμενων για τη ρύθμιση προνοιακών αιτημάτων, δικαστικών, αστικοδημοτικών και νομικών εκκρεμοτήτων των ωφελούμενων.
- ◇ Εξατομικευμένη ενημέρωση για θέματα Δημόσιας Υγείας (δράσεις αγωγής υγείας) και πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και προάσπιση και προαγωγή της υγείας με την ανάπτυξη περαιτέρω δράσεων που κρίνονται κάθε φορά απαραίτητες.
- ◇ Παροχή πρωτοβάθμιας ιατρικής περίθαλψης μέσω Ιατρού (μέσω συμβάσεως έργου ή κατ' αποκοπή παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών), εφόσον στο Δήμο στον οποίο στεγάζεται το Κέντρο, δεν λειτουργεί Κέντρο Υγείας ή Περιφερειακό Ιατρείο
- ◇ Παρακολούθηση της πορείας των ωφελούμενων, καθώς και του πληθυσμού του οικισμού (ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία)

Υπηρεσίες που αποσκοπούν στην προώθηση της απασχόλησης

- ◇ Συμβολή και υποστήριξη για τη δημιουργία και ανάπτυξη Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΝΕΕ), συνεταιρισμών και επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας
- ◇ Συμβολή και υποστήριξη σε ήδη απασχολούμενους για τη διεύρυνση των επαγγελματικών τους προσόντων
- ◇ Υποστήριξη για την ανεύρεση εργασίας

- ◇ Προώθηση σε δράσεις συμβουλευτικής και κατάρτισης

Υπηρεσίες ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και στήριξης

- ◇ Ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου και άρση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων
- ◇ Ενημέρωση /ευαισθητοποίηση του πληθυσμού των ωφελουμένων για θέματα Δημόσιας Υγείας (δράσεις αγωγής υγείας)

Οι παραπάνω δράσεις υλοποιούνται βάσει των παρακάτω:

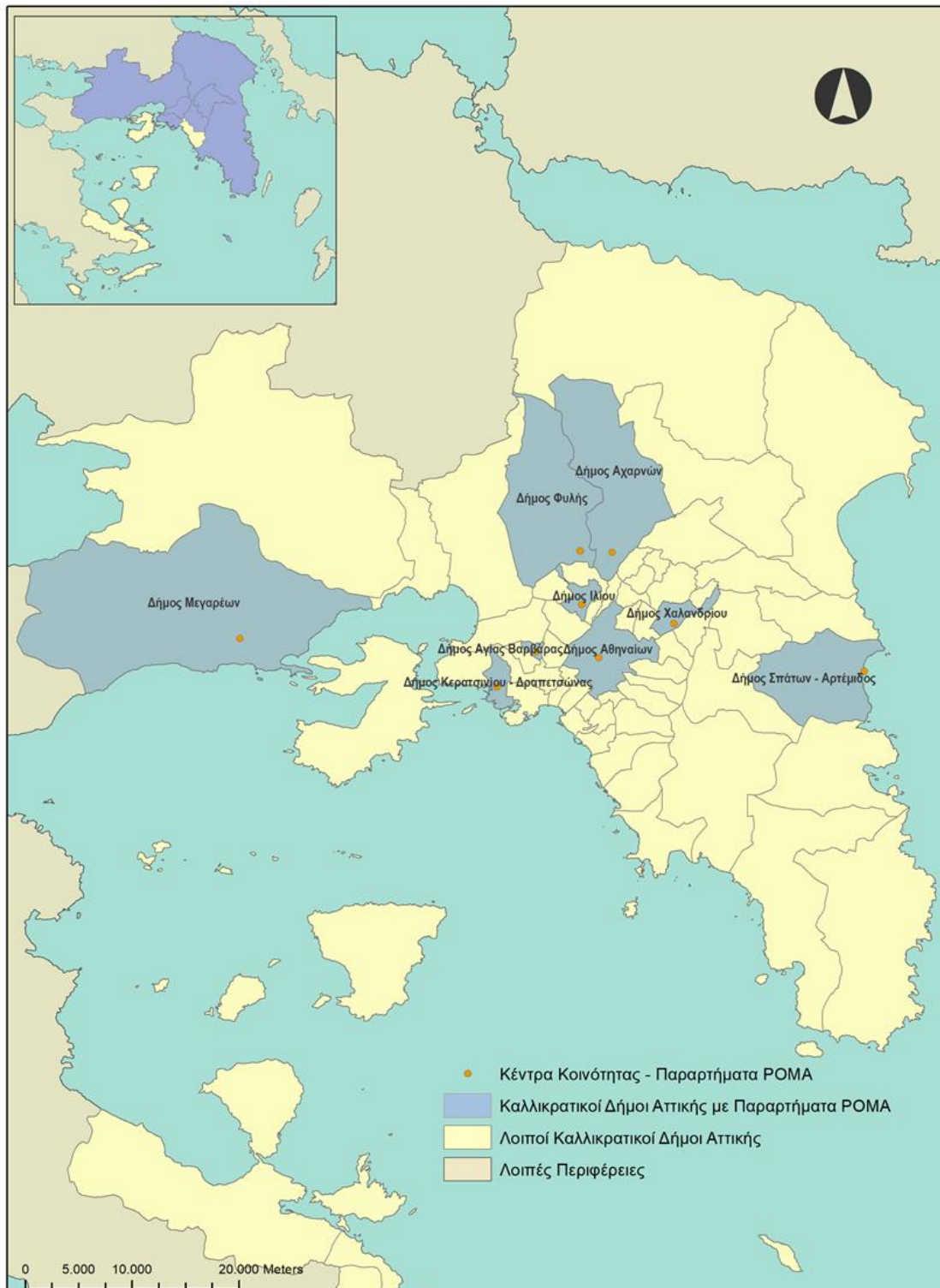
- ◇ **Εξατομικευμένη, μακροπρόθεσμη και ευέλικτη προσέγγιση.** Η εξατομικευμένη και μακροπρόθεσμη προσέγγιση των ατόμων για την επίτευξη του στόχου της προώθησης της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης συνίσταται στη διερεύνηση και αποτύπωση των αναγκών του ατόμου από το εξειδικευμένο προσωπικό του Κέντρου για την εκπόνηση εξατομικευμένου σχεδίου δράσης. Οι ενέργειες και οι υπηρεσίες που δέχεται ο ωφελούμενος αφορούν, είτε αμιγώς υπηρεσίες από το Κέντρο, είτε παραπομπή σε άλλους εξειδικευμένους φορείς, π.χ. ΟΑΕΔ, φορείς εκπαίδευσης, υπηρεσίες πρόνοιας, κλπ., είτε συνδυασμό αυτών.
- ◇ **Συνεργασία με τον ΟΑΕΔ και άλλους συναρμόδιους φορείς.** Η προώθηση στην απασχόληση γίνεται μέσω της διασύνδεσης και συνεργασίας με τοπικούς φορείς και υπηρεσίες προώθησης της απασχόλησης ή/και της επιχειρηματικότητας (Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης του ΟΑΕΔ, Επιμελητήρια, κλπ.)
- ◇ **Διευρυμένη Συμβουλευτική.** Οι υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης δύνανται να αφορούν σε θέματα, όπως η προώθηση της επιχειρηματικότητας, νομικές υπηρεσίες σχετικές με επαγγελματικές και επιχειρησιακές

δραστηριότητες, η υποστήριξη και η συμβουλευτική για χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, καθώς και η κοινωνική ένταξη².

Στην Περιφέρεια Αττικής λειτουργούν 9 Παραρτήματα Ρομά στις περιοχές που απεικονίζονται στον παρακάτω χάρτη.

²([Αρ. Δ23.ΟΙΚ. 14435-1135 Καθορισμός ελάχιστων προδιαγραφών λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας](#), Οδηγός Εφαρμογής και Λειτουργίας ΚΚ, 2016, ΕΥΣΕΚΤ).

Κέντρα Κοινότητας με Παραρτήματα Ρομά στην Περιφέρεια Αττικής, 2021

Εικόνα 2: Χάρτης Παραρτημάτων Ρομά στην Περιφέρεια Αττικής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Μεθοδολογία της έρευνας

2.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των στελεχών και εργαζομένων των Κέντρων Κοινότητας (με Παραρτήματα Ρομά) και η ανάδειξη χρήσιμων συμπερασμάτων, τόσο ως προς τη λειτουργία, όσο και ως προς τις ανάγκες για την περαιτέρω υποστήριξη των πληθυσμών Ρομά. Επιπλέον, θα διαπιστωθεί κατά πόσο καλύπτονται τα αιτήματα και οι ανάγκες των Ρομά, εάν οι παρεχόμενες υπηρεσίες επαρκούν και πώς συμβάλλει το κάθε Στέλεχος ξεχωριστά στα Παραρτήματα Ρομά για την εκπλήρωση των ανωτέρω.

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στα στελέχη και εργαζόμενους των κάτωθι Κέντρων Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) της Περιφέρειας Αττικής:

- ◇ Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου Κερατσινίου - Δραπετσώνας (Δραπετσώνα)
- ◇ Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου Αγίας Βαρβάρας
- ◇ Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου Ιλίου (Νέα Λιόσια)
- ◇ Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου Φυλής (Άνω Λιόσια)
- ◇ Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου Αχαρνών (Μενίδι)
- ◇ Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου Χαλανδρίου
- ◇ Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου Αθηναίων
- ◇ Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου Μεγαρέων
- ◇ Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου Σπάτων - Αρτέμιδος (Αρτέμιδα-Λούτσα)

2.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία προέκυψαν προς περαιτέρω κοινωνιολογική μελέτη είναι τα ακόλουθα:

1. Τα Κέντρα Κοινότητας/Παραρτήματα Ρομά επιτυγχάνουν το στόχο της κοινωνικής ένταξης των Ρομά και προώθησης στην απασχόληση της συγκεκριμένης ομάδας πληθυσμού, παρέχοντας ικανοποιητική στήριξη και ενημέρωση σε θέματα πρωτοβάθμιας περίθαλψης υγείας, εκπαίδευσης ανηλίκων και ενηλίκων, στέγασης και διαβίωσης;
2. Τα Κέντρα Κοινότητας/Παραρτήματα Ρομά διαθέτουν την απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή και το απαραίτητο εξειδικευμένο και καταρτισμένο προσωπικό; Αντιμετωπίζουν προβλήματα και δυσλειτουργίες;
3. Ποια είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πληθυσμών Ρομά που αναδεικνύονται μέσα από τη συνεργασία των στελεχών και εργαζόμενων των Κέντρων Κοινότητας/Παραρτημάτων Ρομά μαζί τους;
4. Προέκυψαν δυσκολίες μέσα στην περίοδο αυτή της πανδημίας του COVID-19 και πως αντιμετωπίστηκαν;
5. Θα πρέπει να γίνουν αλλαγές/βελτιώσεις για την αποτελεσματικότερη λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας/ Παραρτημάτων Ρομά;

Πίνακας 1:Ερευνητικά Ερωτήματα

2.3 Μεθοδολογική προσέγγιση

Η μεθοδολογία της έρευνας αποτελεί μία ενέργεια κατά την οποία καλείται ο ερευνητής να διαλέξει, να αλληλεπιδράσει, να αξιολογήσει και να καθορίσει τις μεθόδους που θα χρησιμοποιήσει στην έρευνα (Wellington, 2000) επιλέγοντας τις ενδεδειγμένες κάθε φορά, που θα του διασφαλίσουν τη διεξαγωγή επιτυχούς έρευνας και την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

Ακολουθήθηκε η ποιοτική μέθοδος διότι θεωρήθηκε η καταλληλότερη αναφορικά με τη συγκέντρωση των πληροφοριών και στοιχείων της λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά). Διεξήχθησαν συνεντεύξεις βασισμένες σε ημιδομημένες ερωτήσεις, από τις οποίες συγκεντρώθηκε υλικό προς ανάλυση και

εξάχθηκαν συμπεράσματα. Συντάχθηκαν 3 ερωτηματολόγια, το πρώτο απευθυνόταν στους/στις Προϊστάμενους/Προϊστάμενες Τμήματος ή Υπεύθυνους/Υπεύθυνες Έργου, το δεύτερο στους/στις Διαμεσολαβητές/Διαμεσολαβήτριες και το τρίτο στους/στις Συντονιστές/Συντονίστριες των Κέντρων Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά).

2.4 Στάδια διεξαγωγής της έρευνας

Η διαδικασία της διεξαγωγής του ερευνητικού σκέλους της παρούσας έρευνας συμπεριέλαβε τα παρακάτω στάδια:

- ◇ Προσδιορισμός στόχων έρευνας
- ◇ Προσδιορισμός ερευνητικών ερωτημάτων, στα οποία επιδιώκεται απάντηση μέσω της διεξαχθείσης έρευνας
- ◇ Προσδιορισμός πεδίου έρευνας
- ◇ Επιλογή ατόμων, στα οποία θα απευθύνεται η έρευνα (ερωτηθέντες)
- ◇ Σύνταξη δομημένου ερωτηματολογίου
- ◇ Τηλεφωνική επικοινωνία με στόχο την ενημέρωση των αρμόδιων φορέων και ατόμων για την έρευνα που θα ακολουθήσει
- ◇ Σύνταξη και αποστολή συνοδευτικής επιστολής για την προετοιμασία των Κέντρων Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά) για την επικείμενη έρευνα
- ◇ Τηλεφωνική επικοινωνία για κλείσιμο ραντεβού και περαιτέρω ενημέρωση για όλες τις διαδικασίες που αφορούν τη διεξαγωγή της έρευνας
- ◇ Συμπλήρωση ερωτηματολογίου μέσα από τη διαδικασία συνέντευξης και συζήτησης διαδικτυακά (λόγω COVID-19) ανάμεσα στους εμπλεκόμενους:
 - 1.Ερευνητές και Προϊστάμενος Τμημάτων ή Υπεύθυνος Έργου Κέντρων Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά)
 - 2.Ερευνητές και Διαμεσολαβητής ως εκπρόσωπος των πληθυσμών Ρομά
 - 3.Ερευνητές και Συντονιστής

- ◇ Μελέτη και ανάλυση δεδομένων έρευνας
- ◇ Ερμηνεία και καταγραφή αποτελεσμάτων ανάλυσης

2.5 Ερευνητικό Εργαλείο

Τα ερωτηματολόγια της έρευνας περιλαμβάνουν ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου. Οι ανοικτές ερωτήσεις αφήνουν στον ερωτηθέντα πλήρη ελευθερία να εκφράσει τις σκέψεις και τις απόψεις του. Συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο του Προϊσταμένου/Προϊσταμένης ή Υπεύθυνου/Υπεύθυνης Έργου Κέντρου Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) αποτελείται από τέσσερις (4) ερωτήσεις κλειστού τύπου και εννιά (9) ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Επιπρόσθετα, το ερωτηματολόγιο του Συντονιστή/Συντονίστριας αποτελείται από τρεις (3) ερωτήσεις κλειστού τύπου και δέκα (10) ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Τέλος, το ερωτηματολόγιο του Διαμεσολαβητή/Διαμεσολαβήτριας αποτελείται από τέσσερις (4) ερωτήσεις κλειστού τύπου και δέκα (10) ερωτήσεις ανοικτού τύπου.

Και τα τρία ερωτηματολόγια αρχίζουν με τα πληροφοριακά στοιχεία των ερωτηθέντων (Όνοματεπώνυμο, Ειδικότητα, Δήμος και Ταχυδρομική Διεύθυνση). Στη συνέχεια ακολουθούν οι ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου.

Μέσα από όλα τα ερωτήματα επιδιώκεται η πληρέστερη κατανόηση του έργου και των αναγκών των συγκεκριμένων Στελεχών (Προϊστάμενος/Προϊσταμένη Τμήματος, Διαμεσολαβητής/Διαμεσολαβήτρια και Συντονιστής/Συντονίστρια Κέντρου Κοινότητας Παράρτημα Ρομά). Επιπρόσθετα, επιδιώκεται η καλύτερη γνωριμία με την κουλτούρα των Ρομά και η ενημέρωση σχετικά με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των πληθυσμών Ρομά.

Η έρευνά είναι κατά κύριο λόγο ποιοτική, πλην ελαχίστων ερωτημάτων που είναι ποσοτικά (αριθμητικά), επειδή δεν ήταν εφικτό να διατυπωθούν διαφορετικά (π.χ. «Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε γενικά με πληθυσμούς Ρομά;»).

2.6 Δείγμα

Η σωστή δειγματοληψία, είναι μία τεχνική που στηρίζεται στην κρίση του ερευνητή, παρά στους κανόνες και στο πλαίσιο της μεθόδου. Ο ποιοτικός ερευνητής δεν μπορεί να έχει ως στόχο το μεγάλο ποσοτικά δείγμα ούτε την αντικειμενική και τυχαία δειγματοληψία. Η ποιοτική δειγματοληψία βασίζεται σε δύο βασικούς κανόνες: της καταλληλότητας και της επάρκειας. Συνεπώς, το δείγμα θα πρέπει να είναι το κατάλληλο για την ερμηνεία του φαινομένου σε παροχή ποιοτικών πληροφοριών, που θα επιτρέψουν να επιτευχθεί η έννοια του κορεσμού, αναφορικά με τις πληροφορίες για το υπό έρευνα φαινόμενο (Mishler, 1996).

Το δείγμα που επιλέχθηκε αποτελείται από στελέχη και εργαζόμενους των Κέντρων Κοινότητας/Παραρτημάτων Ρομά, που θεωρήθηκε ότι, ικανοποιεί τις συγκεκριμένες ανάγκες της έρευνας. Η επιλογή του υπό εξέταση δείγματος έγινε με άξονα τη σχετική εμπειρία τους στο συγκεκριμένο χώρο. Ειδικότερα, απευθυνθήκαμε στα 9 Παραρτήματα Ρομά της Περιφέρειας Αττικής, από τα οποία ανταποκρίθηκαν συνολικά 25 στελέχη και εργαζόμενοι και πιο συγκεκριμένα: 9 συντονιστές των Παραρτημάτων Ρομά, 4 Υπεύθυνοι Έργου, 7 Διαμεσολαβητές και 5 Προϊστάμενοι τμημάτων Κοινωνικής Πολιτικής των Δήμων που λειτουργούν παραρτήματα Ρομά.

2.7 Ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας

Με βάση τον κύριο σκοπό του ερευνητή να κινητοποιήσει τον ερωτώμενο να μιλήσει ανοιχτά για κάποιο ζήτημα που γνωρίζει ή έχει άποψη, να το διατυπώσει όσο το δυνατόν ευκρινέστερα και να εμβαθύνει κατά το δοκούν, το πρώτο μέλημα για τη διεξαγωγή επιτυχών συνεντεύξεων είναι η διασφάλιση κλίματος εμπιστοσύνης, το οποίο αποτέλεσε προτεραιότητα των ερευνητών, επεξηγώντας από την πρώτη στιγμή, με σαφήνεια και με όλες τις απαραίτητες διευκρινήσεις, το σκοπό της συγκεκριμένης έρευνας, καθώς και τα βήματα που θα ακολουθήσουν μέχρι την περάτωση της διαδικασίας.

Ζητήματα εμπιστευτικότητας και ανωνυμίας των συμμετεχόντων, η οποία παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη στέρεων σχέσεων ανάμεσα στον ερευνητή και τον ερωτώμενο και θα πρέπει να είναι αμφίδρομη, με τον ερευνητή να δείχνει εντιμότητα και εμπιστευτικότητα προς τον ερωτώμενο σε όλη τη διάρκεια της συνέντευξης, καθώς και θέματα δεοντολογίας βάσει της οποίας ανακοινώνεται ο σκοπός και τηρούνται όλοι οι κανόνες δεοντολογίας της συνέντευξης στους συμμετέχοντες (Ιωσηφίδης, 2003), αντιμετωπίστηκαν επιτυχώς.

Ακολουθήθηκαν όλοι οι σχετικοί κανόνες δεοντολογίας, με την εξαρχής ενημέρωση των συμμετεχόντων για το πώς θα χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες που θα δώσουν και ότι τα προσωπικά τους δεδομένα δεν θα διοχετευτούν σε τρίτα μέρη. Επίσης, έγιναν γνωστά στους συμμετέχοντες τα οφέλη της έρευνας.

2.8 Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων

Στη συγκεκριμένη έρευνα για την ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων των συνεντεύξεων, χρησιμοποιήθηκε η θεματική ανάλυση, η οποία αποτελείται από την συστηματική αναγνώριση, οργάνωση και κατανόηση επαναλαμβανόμενων μοτίβων νοήματος εντός ενός συνόλου δεδομένων (Τσιώλης, 2018). Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στις συνεντεύξεις λειτούργησαν ως οδηγός στην θεματική ανάλυση που διεξάχθηκε, η οποία αποτελεί μία ευέλικτη μέθοδο ανάλυσης που αφήνει περιθώρια στον ερευνητή να δράσει δημιουργικά και παραγωγικά (Τσιώλης, 2018). Η συγκεκριμένη μέθοδος ανάλυσης ήταν η ενδεδειγμένη για τη συγκεκριμένη έρευνα, καθώς τα ερευνητικά ερωτήματα αποτέλεσαν την αφετηρία της ανάλυσης μειώνοντας την πολυπλοκότητα των δεδομένων, δίνοντας παράλληλα την ελευθερία να εξαχθούν συλλογικά αποτελέσματα μέσα από επαναλαμβανόμενα νοητικά μοτίβα (Τσιώλης, 2018).

Συγκεκριμένα η θεματική ανάλυση αποτελείται από 5 στάδια, τα οποία είναι τα εξής:

- ◇ Απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων

- ◇ Προσεκτική ανάγνωση των κειμένων και εντοπισμός των αποσπασμάτων που απαντούν στα ερευνητικά ερωτήματα
- ◇ Κωδικοποίηση, δηλαδή ερμηνεία των δεδομένων και απόδοση τους με έναν εννοιολογικό ορισμό
- ◇ Μετάβαση από τους κωδικούς στα θέματα, τα οποία προκύπτουν από την επεξεργασία, σύγκριση και συγχώνευση των κωδικών και αντιστοιχούν σε ένα συνεχόμενο μοτίβο νοήματος (Τσιώλης, 2018)
- ◇ Έκθεση αποτελεσμάτων

Με τη θεματική ανάλυση, λοιπόν, αναλύθηκαν τα δεδομένα των συνεντεύξεων των στελεχών και εργαζομένων των Κέντρων Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά), κωδικοποιήθηκαν τα ευρήματα που απαντούσαν στα ερευνητικά μας ερωτήματα και προέκυψαν θέματα και αποτελέσματα από την επεξεργασία και τη σύγκριση των κωδικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Παρουσίαση αποτελεσμάτων

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα ευρήματα που εξήχθησαν από τις 25 συνεντεύξεις στελεχών και εργαζομένων στα Παραρτήματα Ρομά, με άξονες τα 5 ερευνητικά ερωτήματα που προαναφέρθηκαν, καθώς και συναφή υποερωτήματα. Σε αυτό το πλαίσιο, αναλύονται οι συνεντεύξεις ανά ερευνητικό ερώτημα και στόχο και διερευνώνται οι απαντήσεις τους για να διαπιστωθεί εάν απαντήθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην παρούσα μελέτη. Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στις συνεντεύξεις λειτούργησαν ως οδηγός στη θεματική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε.

Όλες οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν μέσω διαδικτύου λόγω της έκτακτης κατάστασης της πανδημίας του κορωνοϊού, με τη σύμφωνη γνώμη των συνεντευξιζόμενων και με μέση διάρκεια σαράντα (40) λεπτών.

3.1 Προϊστάμενοι / Υπεύθυνοι έργου Παραρτημάτων Ρομά

Στην έρευνα συμμετείχαν έξι προϊστάμενοι και τρεις υπεύθυνοι έργου από τα παραρτήματα Ρομά της Περιφέρειας Αττικής. Πιο συγκεκριμένα, συμμετείχαν οι προϊστάμενοι των παραρτημάτων του Δήμου Φυλής, του Ιλίου, του Χαλανδρίου, της Αθήνας, του Δήμου Αχαρνών και των Μεγάρων και οι υπεύθυνοι έργου των παραρτημάτων της Δραπετσώνας, της Αρτέμιδας και της Αγίας Βαρβάρας. Οι 6 προϊστάμενοι που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις αναφέρονται ως Π1, Π2, (Προϊστάμενος 1, Προϊστάμενος 2 κλπ.) και οι 3 υπεύθυνοι έργου ως Υ1, Υ2, Υ3.

3.1.1 Ερωτήσεις κλειστού τύπου

Ξεκινώντας τις συνεντεύξεις στους Προϊστάμενους/Υπευθύνους έργου των παραρτημάτων Ρομά τέθηκαν κάποια εισαγωγικά ερωτήματα που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στα διαγράμματα που ακολουθούν:

Συμμετέχοντες	Χρονικό Διάστημα εργασίας με πληθυσμούς Ρομά
Π1	Πάνω από 3 έτη
Π2	Πάνω από 3 έτη
Π3	Πάνω από 3 έτη
Π4	Πάνω από 3 έτη
Π5	3 έτη
Υ1	Πάνω από 3 έτη
Υ2	5 έτη
Υ3	3 έτη
Υ4	Πάνω από 3 έτη

Πίνακας 2: Συμμετέχοντες στην έρευνα/Χρονικό διάστημα εργασίας τους με Ρομά

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε με πληθυσμούς Ρομά;

Σε ό,τι αφορά το χρονικό διάστημα εργασιακής εμπειρίας με Ρομά, οι 9 ερωτηθέντες Προϊστάμενοι των Κέντρων Κοινότητας με Παράρτημα Ρομά από τους 9 Δήμους της Αττικής απάντησαν πως έχουν εργασιακή εμπειρία μεγαλύτερη από 3 χρόνια.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2Α: Θεωρείτε ότι το προσωπικό στο Παράρτημα Ρομά επαρκεί;

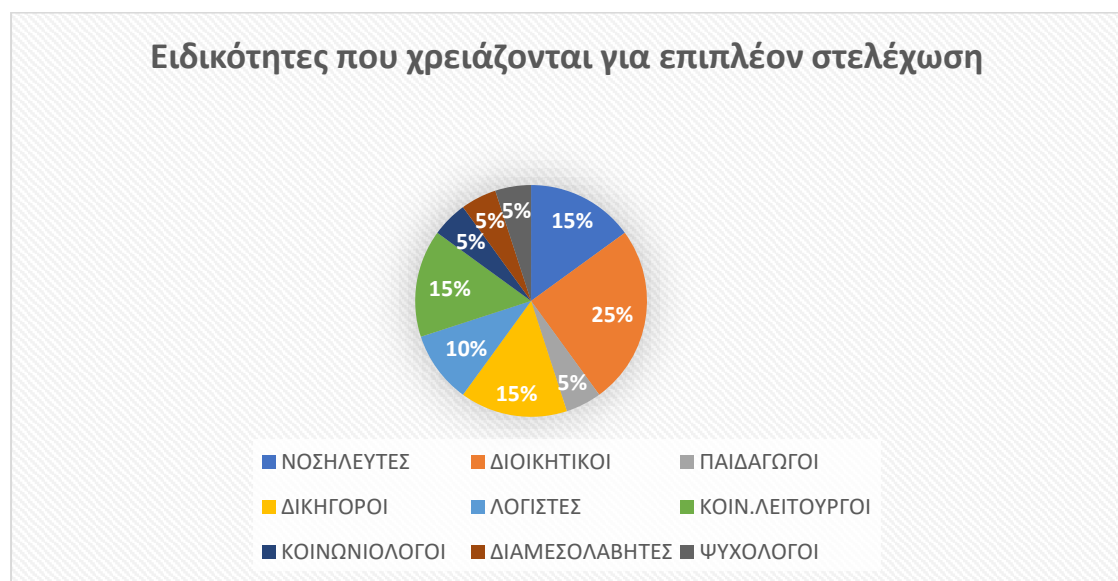

Διάγραμμα 1: Επάρκεια Στελέχωσης

Η Στελέχωση του προσωπικού των Κέντρων Κοινότητας κρίθηκε ανεπαρκής και οι υπεύθυνοι έργου εξέφρασαν την επιθυμία για επιπλέον στελέχωση με ειδικότητες που αναφέρονται στο διάγραμμα 2. Ανάμεσα στις ειδικότητες που ακολουθούν, την πρώτη θέση κατέχουν οι διοικητικοί, διότι θα αποδεσμεύσουν τους κοινωνικούς λειτουργούς και τους Κοινωνιολόγους από διοικητικές εργασίες για να έχουν περισσότερο χρόνο για εργασία στο πεδίο. Ακολουθούν σε ζήτηση οι νομικοί, καθώς τα αστικοδημοτικά προβλήματα πρωτοστατούν στον πληθυσμό των Ρομά. Την τρίτη

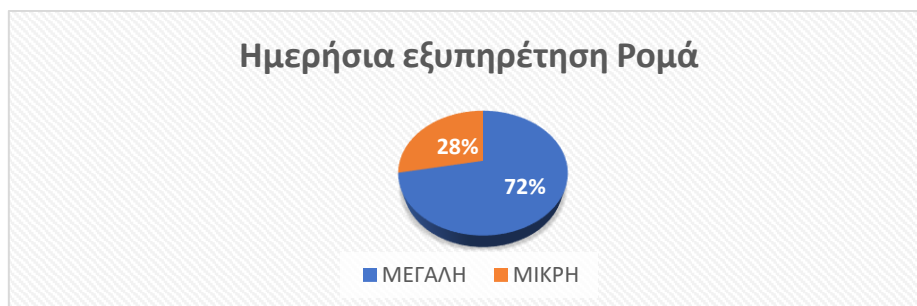
θέση κατέχουν οι κοινωνικοί λειτουργοί όσο και οι λογιστές. Ωστόσο υπάρχει ανάγκη για ειδικότητες άλλων επιστημονικών πεδίων, όπως παιδαγωγοί που θα συμβάλλουν στη διαχείριση του αναλφαβητισμού, ψυχολόγοι και κοινωνιολόγοι, που θα ενισχύσουν το ρόλο των Παραρτημάτων. Επίσης, σημαντικό είναι να ενισχυθεί και η ειδικότητα των νοσηλευτών για την καθοδήγηση και ενημέρωση σχετικά με την προστασία της υγείας των Ρομά και για τη σημασία των μέτρων πρόληψης και ατομικής προστασίας.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2B: Η συγκεκριμένη υπηρεσία χρειάζεται επιπλέον στελέχωση;

Διάγραμμα 2: Ειδικότητες που χρειάζονται για τη στελέχωση της υπηρεσίας

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: Το συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) εξυπηρετεί πολλούς Ρομά καθημερινά;

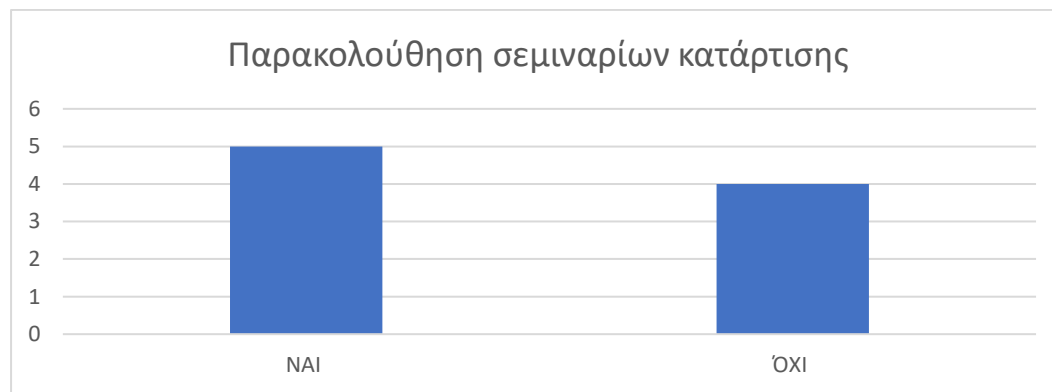
Διάγραμμα 3: Ημερήσια Εξυπηρέτηση Ρομά

Οι Ρομά γνωρίζουν, εμπιστεύονται και επισκέπτονται καθημερινά τα παραρτήματα Ρομά για την επίλυση διαφόρων θεμάτων, όπως για παράδειγμα ιατρικά, εκπαιδευτικά, νομικά, οικονομικά, αλλά και θέμα στέγασης, σίτισης και εργασίας.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Πόσους Ρομά εξυπηρετείτε κατά μέσο όρο μηνιαίως;

Τα Παραρτήματα Ρομά σύμφωνα με τις απαντήσεις των Προϊστάμενων/Υπευθύνων έργου εξυπηρετούν κατά μέσο όρο μηνιαίως 340 άτομα.

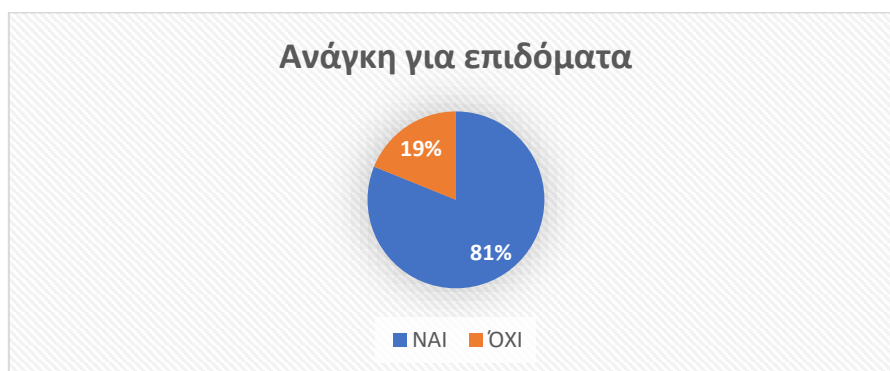
ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Έχετε παρακολουθήσει ποτέ κάποια κατάρτιση ή επιμόρφωση σχετικά με πληθυσμούς Ρομά;

Διάγραμμα 4: Σεμινάρια Κατάρτισης

Οι περισσότεροι από τους Προϊσταμένους των ΚΚ με παράρτημα Ρομά έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια κατάρτισης για πληθυσμούς Ρομά.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Υπάρχει ανάγκη για επιδόματα;

Διάγραμμα 5: Ανάγκη για επιδόματα

Η υφιστάμενη οικονομική κατάσταση του πληθυσμού Ρομά είναι άμεσα εξαρτώμενη από τα επιδόματα. Ζουν κυρίως με τους πόρους που τους παρέχει το κράτος μέσω της επιδοματικής πολιτικής. Έχουν ανάγκη τα επιδόματα αν και προφανώς είναι έντονο το φαινόμενο της μαύρης εργασίας, δεδομένου ότι πολλοί από αυτούς είναι έμποροι. Στον αντίποδα παρατηρείται μεγάλη ανεργία και φτώχεια. Εκφράστηκε και η άποψη ότι ίσως έχουν ανάγκη και από μεγαλύτερα ποσά επιδομάτων.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Οι ωφελούμενοι γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους;

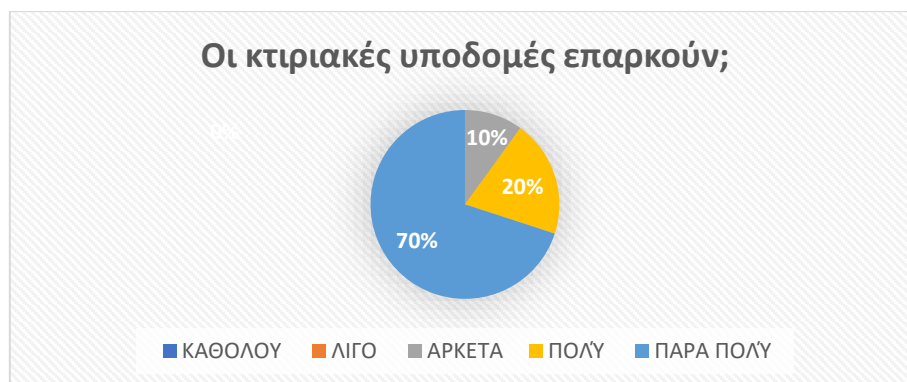
Υπάρχει κάποιος που τους ενημερώνει για όλα αυτά;

Διάγραμμα 6: Δικαιώματα και υποχρεώσεις ωφελούμενων

Μια μικρή μερίδα Ρομά δεν γνωρίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της. Τα ΚΚ μεριμνούν ώστε να τους ενημερώνουν και να τους στηρίζουν.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8Α: Όσον αφορά τις κτηριακές υποδομές σας καλύπτουν; Οι εσωτερικοί χώροι πώς είναι; Επαρκούν;

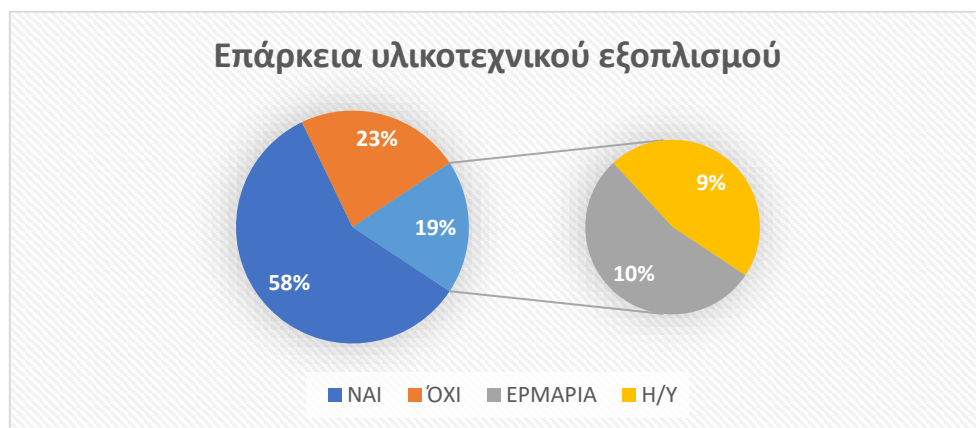
Διάγραμμα 7: Επάρκεια κτιριακών υποδομών

Οι μικρού μεγέθους ελλείψεις που υπάρχουν στα ΚΚ με παράρτημα Ρομά είναι κυρίως για αίθουσες ατομικών συνεντεύξεων για τους ψυχολόγους.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8B: Οι πληθυσμοί Ρομά τι άποψη έχουν για τους χώρους; Είναι ευχαριστημένοι;

Οι Ρομά δεν έχουν εκφράσει κάποιο παράπονο ή δυσαρέσκεια σχετικά με τους χώρους των ΚΚ. Όλοι οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι οι Ρομά είναι ικανοποιημένοι από τις κτιριακές υποδομές των ΚΚ με παράρτημα Ρομά.

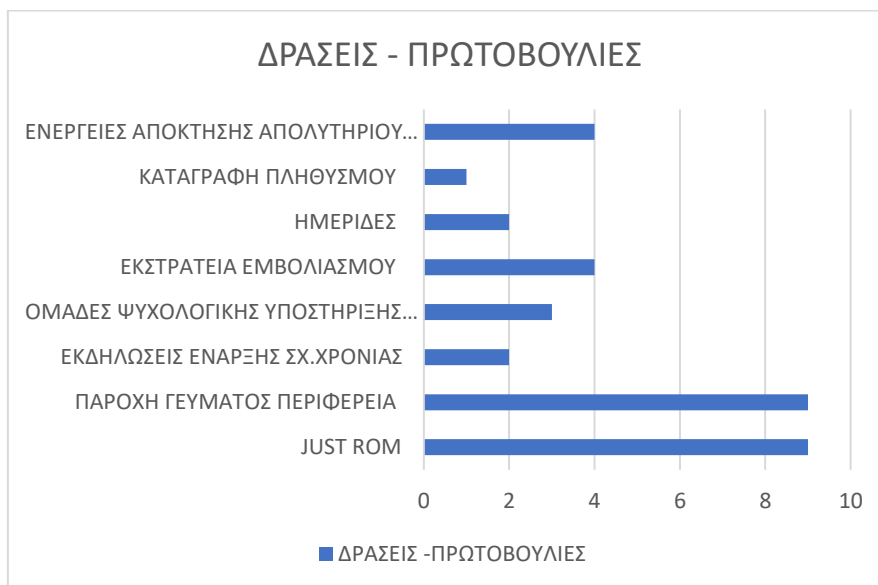
ΕΡΩΤΗΣΗ 9: Υπάρχει υλικοτεχνικός εξοπλισμός (γραφική ύλη, τηλέφωνα, υπολογιστές, ερμάρια, ντουλάπες κοκ.); Καλύπτεστε σε αυτό το κομμάτι;

Διάγραμμα 8: Επάρκεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων απάντησε ότι επαρκεί ο υφιστάμενος υλικοτεχνικός εξοπλισμός. Οι ελλείψεις που αναφέρθηκαν αφορούσαν Η/Υ και ερμάρια.

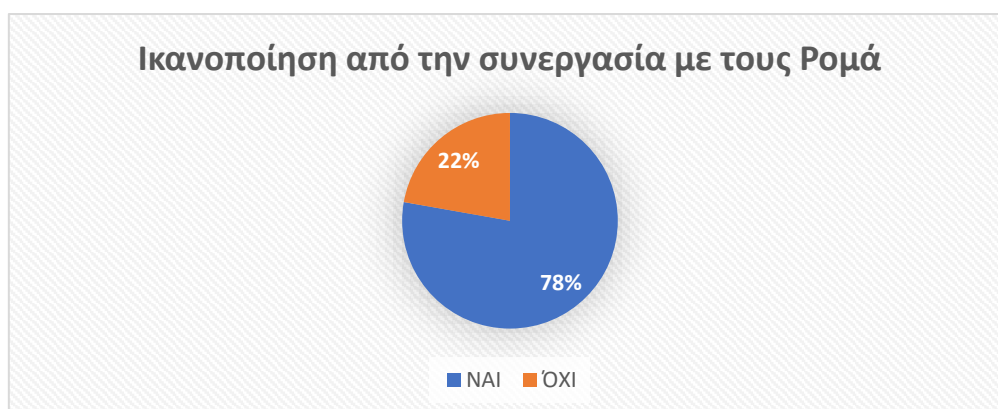
ΕΡΩΤΗΣΗ 10: Αναλαμβάνετε δράσεις και πρωτοβουλίες σχετικά με τους Ρομά και εάν ναι τι είδους;

Διάγραμμα 9: Δράσεις και Πρωτοβουλίες

Από τις κυριότερες δράσεις των ΚΚ με παράρτημα Ρομά είναι το JUST ROM (Συμβούλιο της Ευρώπης/ Ευρωπαϊκή Επιτροπή) για την πρόσβαση των Ρομά στη δικαιοσύνη), η παροχή γευμάτων από την Περιφέρεια, ενώ πολύ σημαντική είναι και η κοινωνική απογραφή.

ΕΡΩΤΗΣΗ 11: Είστε ικανοποιημένος/η από την συνεργασία σας και την μέχρι τώρα πορεία σας με τους πληθυσμούς Ρομά;

Διάγραμμα 10: Ικανοποίηση από τη συνεργασία με τους Ρομά

Η πλειοψηφία των Προϊστάμενων είναι ικανοποιημένοι από τη συνεργασία τους, με τους πληθυσμούς Ρομά, με μία μικρή ομάδα των Προϊστάμενων να προσδοκά καλύτερη οργάνωση και διαχείριση.

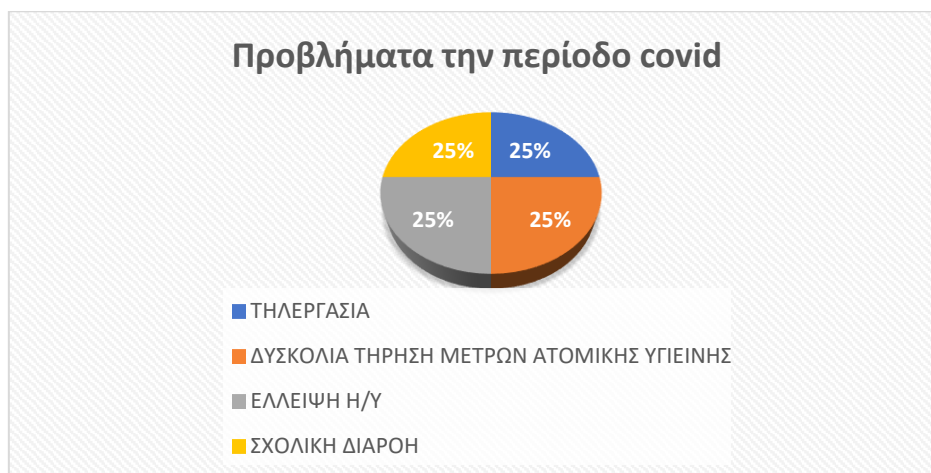
ΕΡΩΤΗΣΗ 12: Υπάρχει διασύνδεση, σύμπραξη και αλληλεπίδραση με άλλους φορείς (ΜΚΟ, σύλλογοι, οργανώσεις κοκ.);

Διάγραμμα 11: Διασυνδέσεις με φορείς

Τα ΚΚ με παράρτημα Ρομά συμπράττουν και αλληλοεπιδρούν με άλλους φορείς όπως φαίνεται και στο παραπάνω διάγραμμα. Μεταξύ άλλων συνεργάζονται με φορείς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Υγειονομικής Περίθαλψής, με οργανώσεις Ρομά, με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με ΜΚΟ κ.α.

ΕΡΩΤΗΣΗ 13: Τι δυσκολίες συνήθως αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν οι πληθυσμοί Ρομά καθ' όλη την διάρκεια της πανδημίας του COVID-19;

Διάγραμμα 12: Προβλήματα την περίοδο της πανδημίας

Η κύρια δυσκολία που αντιμετώπισαν οι Ρομά την περίοδο του covid αφορά την εκπαίδευση. Λόγω της έλλειψης ηλεκτροδότησης, καθώς και ηλεκτρονικών συσκευών όπως tablet, Η/Υ, laptops κ.ά. δεν μπορούσαν να έχουν πρόσβαση στα μαθήματα τηλεεκπαίδευσης, με αποτέλεσμα τη σχολική διαρροή.

3.1.2 Ερωτήσεις ανοικτού τύπου

Από το απομαγνητοφωνημένο κείμενο των συνεντεύξεων, τα θέματα που προσδιορίστηκαν κατά τη διάρκεια της Θεματικής Ανάλυσης παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ένταξη, συμπερίληψη και ενθάρρυνση ▪ Εστίαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων 	Παρότρυνση για κοινωνική ένταξη και ανάπτυξη - ανάδειξη προσωπικών δεξιοτήτων	ΘΕΜΑ 1^ο: Ενέργειες και Δράσεις Κοινωνικής ένταξης των Ρομά από τα Κέντρα Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συναντήσεις με τοπικές επιχειρήσεις και ΟΑΕΔ με στόχο την εύρεση εργασίας και την ένταξη στο λοιπό κοινωνικό σύνολο ▪ Κίνητρα για εργασία και απασχόληση 	Απασχόληση -Εργασία	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διασύνδεση και αλληλεπίδραση Παραρτημάτων Ρομά με άλλους 		

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΑ
<p>φορείς, συλλόγους και οργανώσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ΕΦΚΑ - Δήμοι - Τοπικές εκκλησίες - “Just Rom” - ΚΕΠ - Τοπικά νοσοκομεία - Τοπικά Κέντρα Υγείας - Κοινωνικές Δομές Δήμων - Σχολεία - Αστυνομία - Εθνικό Θέατρο - Κέντρα Κοινότητας - «ΕΛΛΑΝ ΠΑΣΕ» - Ένωση Διαμεσολαβητών - ΕΚΠΑ - Διάφορες οργανώσεις και σύλλογοι - Εμβολιασμοί - Ψυχολογική υποστήριξη - Κοινωνική απογραφή 	<p>Κοινωνική στήριξη και ενημέρωση σε θέματα υγείας και κοινωνικής ένταξης</p>	<p>ΘΕΜΑ 1^ο: Ενέργειες και Δράσεις Κοινωνικής ένταξης των Ρομά από τα Κέντρα Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Χρήση επιδομάτων και Σύνδεση με Υποχρεωτική Εκπαίδευση (Δημοτικό) ▪ Βοήθεια στη τηλεεκπαίδευση (παροχή τεχνολογικού εξοπλισμού, όπως π.χ. tablet) 	<p>Οικονομική στήριξη και εκπαίδευση</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενημέρωση και πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Ρομά <ul style="list-style-type: none"> - Ενημέρωση - Συμβουλευτική - Καθοδήγηση - Διάγνωση και καταγραφή αναγκών - Σχέδιο, οργάνωση και παρέμβαση - Επεξήγηση - Ευαισθητοποίηση 	<p>Ενημέρωση και συμβουλευτική</p>	

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΑ
- Ενσυναίσθηση		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διακανονισμοί ρεύματος στη ΔΕΗ ▪ Μέριμνα για στέγαση σε σπίτια 	Στέγαση και διαβίωση	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Προσβάσιμα κτίρια ▪ Χώροι ευάεροι ▪ Χώροι ευήλιοι ▪ Χώροι άνετοι και μεγάλοι ▪ Χώροι επαρκείς ▪ Χώροι καθαροί ▪ Χώροι συμβουλευτικής και εξατομικευμένων παρεμβάσεων και συνεδριών 	Υποδομές (εσωτερικοί και εξωτερικοί χώροι)	ΘΕΜΑ 2^ο: Υλικοτεχνικές υποδομές και κτιριακές εγκαταστάσεις
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Επαρκής υλικοτεχνικός εξοπλισμός και προμήθειες 	Υλικοτεχνικός εξοπλισμός (γραφική ύλη, τηλέφωνα, υπολογιστές κ.α) και επάρκεια	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ΕΚΔΔΑ ▪ Ημερίδες ΕΚΠΑ ▪ “Just Rom” ▪ Ένωση Διαμεσολαβητών ▪ Ειδική Γραμματεία Υπουργείου ▪ Μεμονωμένες ημερίδες 	Εξειδίκευση, επιμόρφωση και κατάρτιση των Προϊσταμένων Τμήματος ή Υπεύθυνων Έργου των Παραρτημάτων Ρομά	Θέμα 3^ο: Επιμόρφωση και κατάρτιση στελεχών στα Παραρτήματα Ρομά
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Μαύρη εργασία ▪ Γκετοποίηση ▪ Αστικοδημοτικά ▪ Ηλεκτροδότηση 	Γενικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ΚΚ σε σχέση με τον πληθυσμό Ρομά	Θέμα 4^ο: Προβλήματα και δυσλειτουργίες που προκύπτουν από τη συνεργασία με τους Ρομά

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Σχολική διαρροή 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ισχυροί δεσμοί και σχέσεις εμπιστοσύνης ▪ Επικοινωνία, κατανόηση και σεβασμός ▪ Απαιτούνται όρια και κανόνες ▪ Περαιτέρω επιμόρφωση και κατάρτιση προσωπικού ▪ Έμφαση στην εξάλειψη και τον περιορισμό στερεοτύπων, προκαταλήψεων και ρατσισμού 	Συνεργασία, σχέση, επικοινωνίας και αποτίμηση έργου των Προϊσταμένων Τμήματος ή Υπεύθυνων Έργου αναφορικά με τους πληθυσμούς Ρομά	ΘΕΜΑ 5^ο: Συνεργασία και αλληλεπίδραση των στελεχών με τους πληθυσμούς Ρομά
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Just Rom ▪ Εκστρατείες εμβολιασμού ▪ Ενημέρωση για COVID-19 ▪ Επισκέψεις σε χώρους πολιτισμού και σε αρχαιολογικούς χώρους ▪ Εορταστικές εκδηλώσεις 	Δράσεις και πρωτοβουλίες για τους πληθυσμούς Ρομά	

Πίνακας 3: Κωδικοποίηση απαντήσεων /υπεύθυνοι έργου, Προϊστάμενοι

Από την κωδικοποίηση των συνεντεύξεων προέκυψαν τα ακόλουθα 5 Θέματα.

- ΘΕΜΑ 1^ο:** Ενέργειες και Δράσεις Κοινωνικής ένταξης των Ρομά από τα Κέντρα Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά)
- ΘΕΜΑ 2^ο:** Υλικοτεχνικές υποδομές και κτιριακές εγκαταστάσεις
- Θέμα 3^ο:** Επιμόρφωση και κατάρτιση στελεχών στα Παραρτήματα Ρομά
- Θέμα 4^ο:** Προβλήματα και δυσλειτουργίες που προκύπτουν από τη συνεργασία με τους Ρομά
- ΘΕΜΑ 5^ο:** Συνεργασία και αλληλεπίδραση των στελεχών με τους πληθυσμούς Ρομά

Πίνακας 4:Θέματα (Συνεντεύξεις υπευθύνων έργων/Προϊστάμενων)

3.2 Συντονιστές Παραρτημάτων Ρομά

Στην έρευνα συμμετείχαν εννέα (9) συντονιστές των Παραρτημάτων Ρομά της Περιφέρειας Αττικής. Συγκεκριμένα συμμετείχαν οι συντονιστές από τα Παραρτήματα Ρομά, Αχαρνών, Αγία Βαρβάρας, Αρτέμιδας, Δραπετσώνας, στο Ιλίου, Χαλανδρίου, Αθηνών, Μεγάρων και Φυλής.

Οι 9 συντονιστές που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις αναφέρονται ως Σ1, Σ2, ... (Συντονιστής 1, Συντονιστής 2 κλπ.)

3.2.1 Ερωτήσεις Κλειστού Τύπου

Ξεκινώντας τις συνεντεύξεις στους Συντονιστές των παραρτημάτων Ρομά θέσαμε κάποια εισαγωγικά ερωτήματα που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Συνεντευξιαζόμενος	Χρονικό Διάστημα εργασίας με πληθυσμούς Ρομά	Στο συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) είστε:
Σ1	2 έτη	2 έτη
Σ2	3,5 έτη	3,5 έτη
Σ3	1 έτος	1 έτος
Σ4	3 έτη	3 έτη
Σ5	2 έτη	2 έτη
Σ6	Πάνω από 3 έτη	Πάνω από 3 έτη
Σ7	Πάνω από 3 έτη	3 έτη

Πίνακας 5: Εισαγωγικά ερωτήματα Συντονιστών

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε γενικά με πληθυσμούς Ρομά;

Διάγραμμα 13: Χρονικό διάστημα εργασίας με Ρομά/Συντονιστές

Η πλειοψηφία των συντονιστών εργάζεται πάνω από 3 έτη με πληθυσμούς Ρομά.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Στο συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) είστε: 1 χρόνο, 2 χρόνια, 3 χρόνια ή περισσότερα από 3 χρόνια;

Διάγραμμα 14: Χρονικό διάστημα εργασίας στο συγκεκριμένο ΚΚ /Συντονιστές

Στο συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) το 45% των ερωτώμενων εργάζεται 3 έτη, το 22% 2 έτη, αντίστοιχο ποσοστό (22%) πάνω από 3 έτη και τέλος το 11% ένα έτος.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Οι ωφελούμενοι είναι ως επί το πλείστον άνδρες ή γυναίκες;

Διάγραμμα 15: Φύλο ωφελούμενων

Οι ωφελούμενοι Ρομά των Παραρτημάτων είναι ισοκατανεμημένοι ως προς το φύλο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των Ρομά (ήθη-έθιμα, γλώσσες, χώρες καταγωγής κ.κ.);

Διάγραμμα 16: Χαρακτηριστικά Ρομά

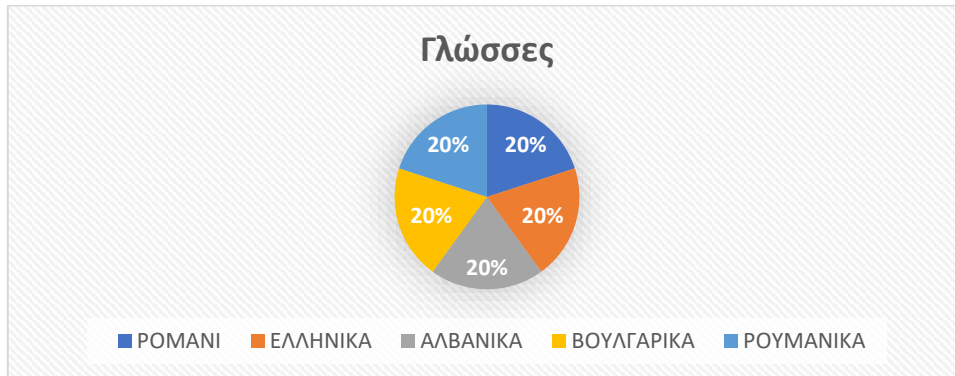
Ως προς τα χαρακτηριστικά των Ρομά, τα κυριότερα είναι :

- Οι οικογένειές τους είναι ως επί το πλείστον μητριαρχικές και πολυμελής.
- Διαβιούν κυρίως σε καταυλισμούς
- Παντρεύονται σε μικρή ηλικία
- Υπάρχουν πολλές μονογονεϊκές οικογένειες
- Ο αναλφαβητισμός

Διάγραμμα 17: Καταγωγή

Αναφορικά με την καταγωγή τους προέρχονται από την Ελλάδα, την Αλβανία, την Βουλγαρία, την Ρουμανία και τη Βόρεια Ινδία.

Διάγραμμα 18: Γλώσσες

Τέλος, οι γλώσσες που μιλούν είναι τα Ρομανί, ελληνικά, αλβανικά, βουλγάρικα και ρουμάνικα.

3.2.2 Ερωτήσεις Ανοικτού Τύπου

Από το απομαγνητοφωνημένο κείμενο των συνεντεύξεων, τα θέματα που προσδιορίστηκαν κατά τη διάρκεια της Θεματικής Ανάλυσης παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αστικοδημοτικά ▪ Επιδόματα ▪ Ενημέρωση και πληροφόρηση ▪ Καταγραφή ωφελουμένων ▪ Εργασιακά θέματα και θέματα απασχόλησης ▪ Συνοδεία σε υπηρεσίες ▪ Βοήθεια σε εκπαιδευτικά θέματα ▪ Διακανονισμοί για επανασύνδεση ρεύματος σε ΔΕΗ 	<p>Καθήκοντα και αρμοδιότητες Συντονιστών και Συντονιστριών των Παραρτημάτων Ρομά</p>	<p>ΘΕΜΑ 1ο: Ο ρόλος, το έργο και το αντικείμενο απασχόλησης των Συντονιστών</p>

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αστικοδημοτικά ▪ Σχολική διαρροή ▪ Έλλειψη τεχνολογικού εξοπλισμού ▪ Διακανονισμοί για επανασύνδεση ρεύματος σε ΔΕΗ ▪ Έλλειψη κατάρτισης, εξειδίκευσης και επιμόρφωσης ▪ Επανάπαυση με τα επιδόματα ▪ Έλλειψη κινήτρων και ενδιαφέροντος πολλές φορές για εργασία και απασχόληση ▪ Διαιώνιση ρατσισμού, στερεοτύπων και προκαταλήψεων από τους μη Ρομά απέναντι στους πληθυσμούς Ρομά 	<p>Προβλήματα και δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι Συντονιστές/Συντονίστριες αναφορικά με τους πληθυσμούς Ρομά</p>	<p>ΘΕΜΑ 2ο: Δυσλειτουργίες και προβλήματα προς επίλυση σε σχέση με τους πληθυσμούς Ρομά</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Γλώσσα Ρομάνι ▪ «Τσιγγάνικοι Λευκοί Γάμοι» ▪ Πολύτεκνοι ▪ Γάμοι σε μικρή ηλικία ▪ Χριστιανοί Ορθόδοξοι και ιδιαίτερα θρησκόληπτοι ▪ Σχολική Διαρροή ▪ Αναλφαβητισμός ▪ Γλέντια μεγάλα, καθημερινά και πολυήμερα ▪ Πολλές μονογονεϊκές οικογένειες λόγω χωρισμών ▪ Πολυπληθείς οικογένειες- Διαμονή στο ίδιο κατάλυμα (γονείς, παππούδες κ.α) 	<p>Χαρακτηριστικά γνωρίσματα, νοοτροπία, προέλευση και παραδόσεις των Ρομά</p>	<p>ΘΕΜΑ 3ο: Καθημερινότητα, διαβίωση και ήθη-έθιμα των Ρομά</p>

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> Χορήγηση επιδομάτων και κυρίως ΕΕΕ Δημιουργία κινήτρων για εργασία και απασχόληση Σύνδεση με εκπαίδευση και κατάρτιση Ανάπτυξη δεξιοτήτων, προσόντων και ενδυνάμωση 	Δικαιούχοι και επιδοματική πολιτική αναφορικά με τους Ρομά	Θέμα 4^ο: Επιδόματα και Ρομά
<ul style="list-style-type: none"> Κάποιες μικροκλοπές Άτυπο εμπόριο και «μαύρη εργασία» Προώθηση εκπαίδευσης για αλλαγή Προώθηση απασχόλησης και εργασία Σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα σε Στελέχη και Ρομά Επέκταση συμβουλευτικής 	Παραβατική συμπεριφορά των Ρομά	Θέμα 5^ο: Ρομά και παραβατικότητα
<ul style="list-style-type: none"> ΕΚΔΔΑ Γενική Γραμματεία Υπουργείου “Just Rom” Μεμονωμένες ημερίδες και προγράμματα 	Εξειδίκευση, επιμόρφωση και κατάρτιση των Στελεχών των Παραρτημάτων Ρομά	Θέμα 6^ο: Η επιμόρφωση των Στελεχών των Παραρτημάτων Ρομά
<ul style="list-style-type: none"> Ραντεβού σε νοσοκομεία για εξετάσεις και ιατρικό έλεγχο Εμβολιασμός των παιδιών τους Ιατρικά προγράμματα, όπως το πρόγραμμα «Υγεία για όλους» Ραντεβού σε τοπικά Κέντρα Υγείας, σε Δημοτικά Ιατρεία κ.ο.κ 	Ρομά και ιατρική περίθαλψη	Θέμα 7^ο: Η υγεία των Ρομά

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Προβλήματα με τα αστικοδημοτικά τους και κυρίως με το ΑΜΚΑ τους 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ΟΑΕΔ ▪ Νοσοκομεία ▪ ΚΕΠ και εκάστοτε Δήμος ▪ Κοινωνικές Δομές Δήμου (Κοινωνικό Παντοπωλείο, Κοινωνικό Φαρμακείο, Κοινωνικό Συσσίτιο) ▪ ΔΕΗ ▪ ΟΠΕΚΑ ▪ Περιφέρεια Αττικής ▪ Αστυνομία ▪ Κέντρα Κοινότητας ▪ Άλλα Παραρτήματα Ρομά 	<p>Διασύνδεση, συνεργασία και αλληλεπίδραση Παραρτημάτων Ρομά με άλλες δημόσιες υπηρεσίες και με άλλα Παραρτήματα Ρομά ανά την Ελλάδα</p>	<p>Θέμα 8^ο: Παραρτήματα Ρομά και διασύνδεση με άλλους δημόσιους φορείς</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αστικοδημοτικά ▪ Περιορισμός, εγκλωβισμός και ανελευθερία των Ρομά ▪ Αναλφαβητισμός ▪ Δυσκολία επικοινωνίας και συνεννόησης και αναγκαστική επαφή δια ζώσης προς επίλυση ζητημάτων, αναγκών και αιτημάτων ▪ Εξάρτηση ▪ Έλλειψη τεχνολογικού εξοπλισμού ▪ Σχολική διαρροή λόγω τηλεκαίτευσης 	<p>Προβλήματα και δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι Συντονιστές/Συντονίστριες μέσα στη πανδημία του COVID-19</p>	<p>Θέμα 9^ο: Ρομά και πανδημία του COVID-19</p> <p>Θέμα 9^ο: Ρομά και πανδημία του COVID-19</p>

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> Απομόνωση και αποστασιοποίηση Ψυχολογική επιβάρυνση και άγχος Περιορισμός και απώλεια εργασιών και επαγγελμάτων που ασκούσαν πριν από τη πανδημία του COVID-19 		
<ul style="list-style-type: none"> Στελέχωση με επιπλέον προσωπικό (Παιδαγωγοί, Ειδικοί Παιδαγωγοί, Σύμβουλος Εργασίας, Τεχνικός Υπολογιστών, Νομικοί Σύμβουλοι, Λογιστές, Διοικητικοί ως επί το πλείστον) Καταμερισμός εργασιών, επικέντρωση και περισσότερη ενασχόληση με το αντικείμενό τους Αντιμετώπιση σχολικής διαρροής και έμφαση στο εκπαιδευτικό κομμάτι Κίνητρα για απασχόληση και εύρεση εργασίας Μεγαλύτερη υποστήριξη σε θέματα στέγασης και κατοικίας Ανάπτυξη δεξιοτήτων, ικανοτήτων και ταλέντων Προγράμματα επιμόρφωσης, εξειδίκευσης και κατάρτισης Ενίσχυση με τεχνολογικό εξοπλισμό και ανάπτυξη αντίστοιχων δεξιοτήτων 	<p>Αλλαγές και προτάσεις των Συντονιστών/Συντονιστριών, όσον αφορά το εργασιακό τους κομμάτι και τους Ρομά</p>	<p>Θέμα 10^ο: Αποτελεσματική λειτουργία των Παραρτημάτων Ρομά</p> <p>Θέμα 10^ο: Αποτελεσματική λειτουργία των Παραρτημάτων Ρομά</p>

Πίνακας 6:Κωδικοποίηση ερωτήσεων συντονιστών

Από την κωδικοποίηση των συνεντεύξεων προέκυψαν τα ακόλουθα 10 Θέματα.

ΘΕΜΑ 1^ο: Ο ρόλος, το έργο και το αντικείμενο απασχόλησης των Συντονιστών

ΘΕΜΑ 2°: Δυσλειτουργίες και προβλήματα προς επίλυση σε σχέση με τους πληθυσμούς Ρομά

ΘΕΜΑ 3°: Καθημερινότητα, διαβίωση και ήθη-έθιμα των Ρομά

ΘΕΜΑ 4°: Επιδόματα και Ρομά

ΘΕΜΑ 5°: Ρομά και παραβατικότητα

ΘΕΜΑ 6°: Η επιμόρφωση των Στελεχών των Παραρτημάτων Ρομά

ΘΕΜΑ 7°: Η υγεία των Ρομά

ΘΕΜΑ 8°: Παραρτήματα Ρομά και διασύνδεση με άλλους δημόσιους φορείς

ΘΕΜΑ 9°: Ρομά και πανδημία του COVID-19

ΘΕΜΑ 10°: Αποτελεσματική λειτουργία των Παραρτημάτων Ρομά

Πίνακας 7:Θέματα (Συνεντεύξεις συντονιστών)

3.3 Διαμεσολαβητές Παραρτημάτων Ρομά

Στην έρευνα συμμετείχαν επτά (7) διαμεσολαβητές από τα παραρτήματα Ρομά της Αττικής. Συγκεκριμένα συμμετείχαν οι διαμεσολαβητές των παραρτημάτων της Αρτέμιδας, της Αγίας Βαρβάρας, του Ιλίου, του Χαλανδρίου, του Δήμου Αχαρνών και του Δήμου Φυλής.

Οι 7 Διαμεσολαβητές που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις αναφέρονται ως Δ1, Δ2, ... (Διαμεσολαβητής 1, Διαμεσολαβητής 2 κλπ.)

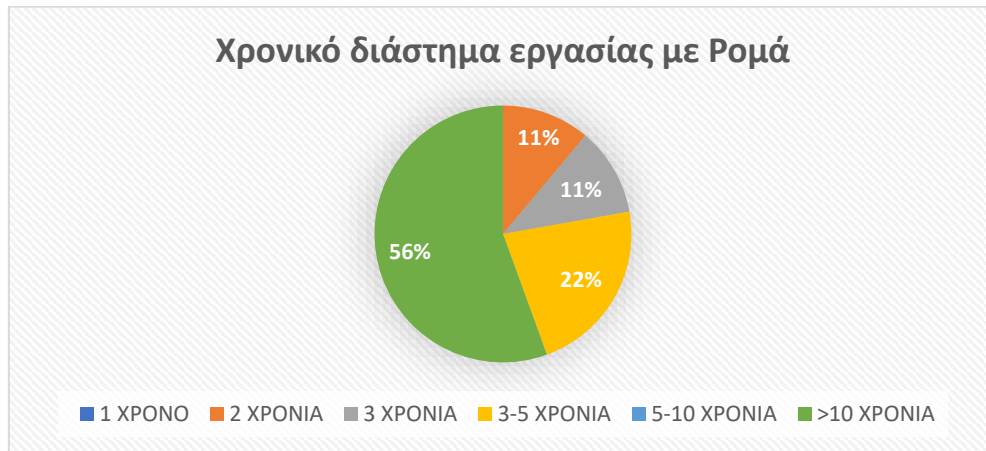
3.3.1 Ερωτήσεις Κλειστού Τύπου

Ξεκινώντας τις συνεντεύξεις στους Διαμεσολαβητές των παραρτημάτων Ρομά θέσαμε κάποια εισαγωγικά ερωτήματα που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Συνεντευξιαζόμενος	Χρονικό Διάστημα εργασίας με πληθυσμούς Ρομά	Στο συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) είσατε:
Δ1	Πάνω από 3 έτη	Πάνω από 3 έτη
Δ2	4-5 έτη	4 έτη
Δ3	Πάνω από 10 έτη	3,50 έτη
Δ4	Πάνω από 20 έτη	Πάνω από 3 έτη
Δ5	Πάνω από 12 έτη	Πάνω από 3 έτη
Δ6	3 έτη	3 έτη
Δ7	Πάνω από 10 έτη	1,5 έτος

Πίνακας 8:Εισαγωγικά ερωτήματα- Διαμεσολαβητές

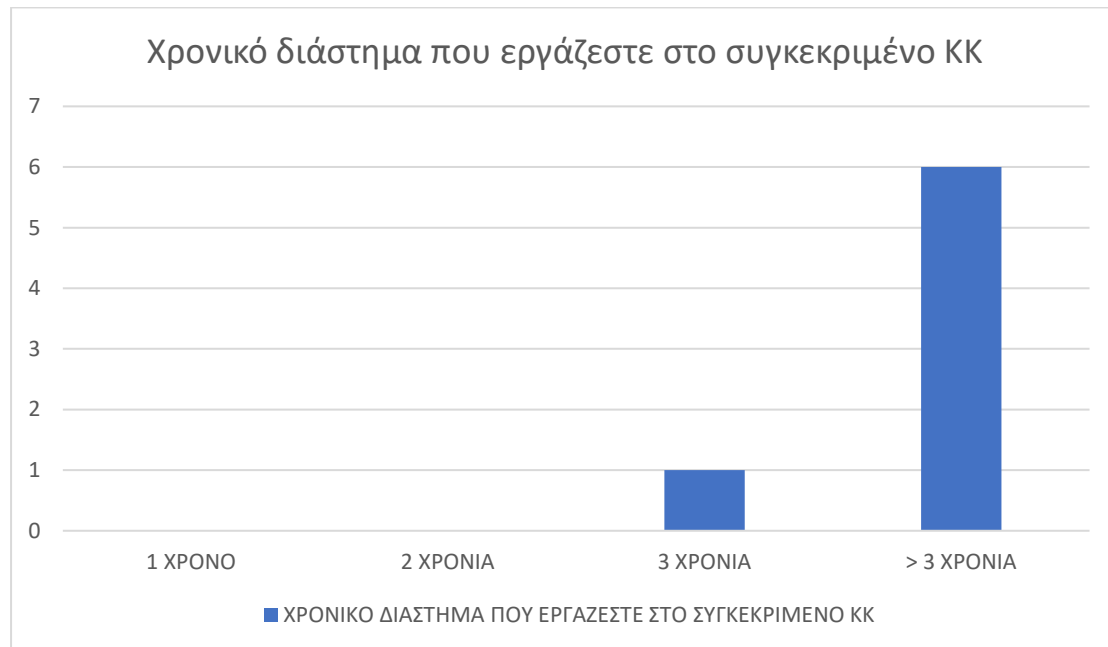
ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε γενικά με πληθυσμούς Ρομά;

Διάγραμμα 19: Χρονικό διάστημα εργασίας με Ρομά / Διαμεσολαβητές

Η πλειοψηφία των διαμεσολαβητών εργάζεται με πληθυσμούς Ρομά πάνω από 10 έτη (56%), ακολούθως το 22% 3 έως 5 έτη και σε μικρότερο ποσοστό 2 έτη και 3 έτη (11% αντίστοιχα).

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Στο συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) είστε: 1, 2, 3 ή περισσότερα από 3 χρόνια;

Διάγραμμα 20 : Χρονικό διάστημα εργασίας στο συγκεκριμένο ΚΚ/Συντονιστές

Στο συγκεκριμένο ΚΚ οι διαμεσολαβητές εργάζονται στο μεγαλύτερο ποσοστό τους πάνω από 3 έτη.

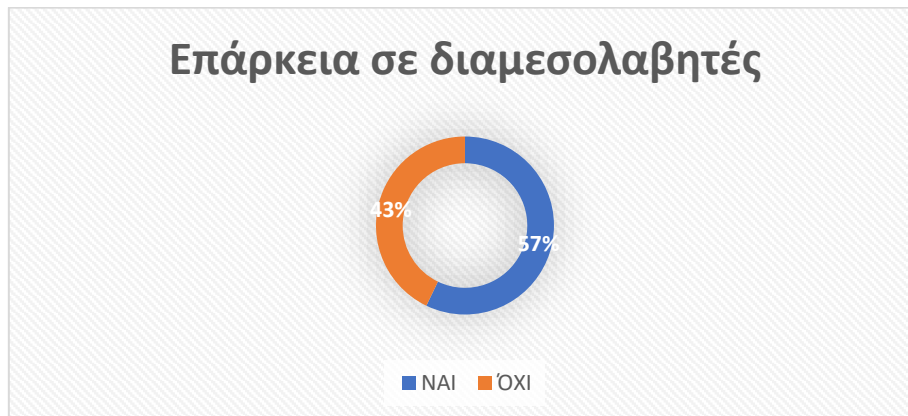
ΕΡΩΤΗΣΗ 3: Τι είδους θέματα πραγματεύονται οι διαμεσολαβητές;

Διάγραμμα 21:Θέματα που πραγματεύονται οι διαμεσολαβητές

Τα θέματα τα οποία πραγματεύονται είναι νομικά, εκπαιδευτικά, εργασιακά και ιατρικά.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Οι διαμεσολαβητές είναι επαρκείς για το συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά);

Διάγραμμα 22:Επάρκεια σε διαμεσολαβητές

Το 57% των συμμετεχόντων, απάντησε ότι οι διαμεσολαβητές επαρκούν στο συγκεκριμένο Παράρτημα ενώ το 43% ότι δεν επαρκούν.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και ποια είναι τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από την συνεργασία σας με τους Ρομά;

Τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από τη συνεργασία τους με τους Ρομά είναι οι σχέσεις εμπιστοσύνης που έχουν αναπτύξει μαζί τους που συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των αναγκών τους. Τα μειονεκτήματα είναι ότι πολύ συχνά γίνονται αποδέκτες άσχημων συμπεριφορών από τους Ρομά και ειδικά σε περιπτώσεις που δεν ικανοποιούνται τα αιτήματά τους.

3.3.2 Ερωτήσεις Ανοικτού Τύπου

Από το απομαγνητοφωνημένο κείμενο των συνεντεύξεων, τα Θέματα που προσδιορίστηκαν κατά τη διάρκεια της Θεματικής Ανάλυσης παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Στήριξη και αιτήσεις για επιδόματα (επίδομα ενοικίου, παιδιού και κυρίως ΕΕΕ) ▪ Υποστήριξη σε θέματα ιατρικής φύσεως ▪ Διαχείριση Ευκαιριών εργασιακής απασχόλησης ▪ Ενημέρωση υποχρεώσεων - δικαιωμάτων ▪ Κινητοποίηση για εξωσχολικές δραστηριότητες ▪ Παρότρυνση για αποφυγή σχολικής διαρροής 	<p>Οι αρμοδιότητες των διαμεσολαβητών /υπηρεσίες που παρέχουν τα Παραρτήματα Ρομά</p>	<p>ΘΕΜΑ 1° Έργο Διαμεσολαβητών αναφορικά με την κοινωνική ένταξη των πληθυσμών Ρομά.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Εμπιστοσύνη ▪ Ευκολότερη πρόσβαση στο οικείο περιβάλλον των Ρομά ▪ Άμεση επικοινωνία στην γλώσσα τους ▪ Εκτιμούν την παροχή βοήθειας που λαμβάνουν και συνεργάζονται με μεγάλη προθυμία ▪ Όταν δεν ικανοποιούνται τα αιτήματά τους για διάφορους λόγους γίνονται αποδέκτες άσχημων συμπεριφορών από τους Ρομά ▪ Εργασία εκτός ωραρίου 	<p>Πλεονεκτήματα από την συνεργασία με τους πληθυσμούς Ρομά</p> <p>Προβλήματα που προκύπτουν κατά την συνεργασία με τους πληθυσμούς Ρομά</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Σχολική διαρροή ▪ Περιστασιακή εργασία ▪ Παραβατικότητα συμπεριφοράς ▪ Γκετοποίηση ▪ Νοοτροπία – οικογενειακοί θεσμοί ▪ Βιοτικό επίπεδο ▪ Ενδοοικογενειακή βία 	<p>Εμπόδια</p>	<p>ΘΕΜΑ 2° Προβλήματα και Δυσλειτουργίες σε σχέση με την ένταξη των Ρομά</p>

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ψεκασμός τους καλοκαιρινούς μήνες για καταπολέμηση κουνουπιών ▪ Αθλητικές παροχές ▪ Τακτοποίηση των αστικοδημοτικών τους υποχρεώσεων ▪ Ηλεκτροδότηση ▪ Μέρμινα για Νερό ▪ Μέρμινα για απομάκρυνση από καταυλισμό και μετεγκατάσταση σε σπίτι ▪ Βοήθεια σύνταξης βιογραφικού σημειώματος για εύρεση εργασίας ▪ Να συμμετέχουν στις συμβάσεις του Δήμου ώστε να βρουν μια εργασία στο δημόσιο και να τους κάνει να αλλάξουν συμπεριφορά μέσα από μια θέση ευθύνης και συμμετοχής στα κοινά . Θα ήταν καλό να βγαίνουν προκηρύξεις που το 5% να είναι για Ρομά πολίτες. ▪ Τα παιδιά των Ρομά χρειάζονται παράλληλη στήριξη και ενισχυτική διδασκαλία ▪ Μέρμινα για εργασία των Ρομά από την πολιτεία ▪ Πρόσληψη παραπάνω ατόμων Διαμεσολαβητών ▪ Ενίσχυση των ΚΚ με επιπλέον ειδικότητες (νοσηλευτές , παιδαγωγούς , κοινωνικούς λειτουργούς, εργοθεραπευτές, λογοθεραπευτές, λογιστές, φοροτεχνικούς, ψυχολόγους) ▪ Να πιστοποιηθεί βάση νομοθεσίας το επάγγελμα του Διαμεσολαβητή ▪ Επιμορφωτικά σεμινάρια σε όλο το προσωπικό των ΚΚ 	<p style="text-align: center;">Προτάσεις Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης Ρομά</p> <p style="text-align: center;">Προτάσεις βελτίωσης λειτουργίας Παραρτημάτων Ρομά</p>	<p style="text-align: center;">ΘΕΜΑ 3^ο Αποτελεσματικότερη λειτουργία των παραρτημάτων Ρομά και βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των πληθυσμών Ρομά</p>

Πίνακας 9:Κωδικοποίηση συνεντεύξεων Διαμεσολαβητών

Από την κωδικοποίηση των συνεντεύξεων προέκυψαν τα ακόλουθα 3 Θέματα.

ΘΕΜΑ 1^ο: Έργο Διαμεσολαβητών αναφορικά με την κοινωνική ένταξη των πληθυσμών Ρομά
ΘΕΜΑ 2^ο: Προβλήματα και Δυσλειτουργίες σε σχέση με την ένταξη των Ρομά
ΘΕΜΑ 3^ο: Αποτελεσματικότερη λειτουργία των παραρτημάτων Ρομά και βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των πληθυσμών Ρομά

Πίνακας 10:Θέματα (Συνεντεύξεις διαμεσολαβητών)

3.4 Συσχέτιση ερευνητικών ερωτημάτων με τα ευρήματα της έρευνας

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα ευρήματα της έρευνας συσχετισμένα με τα ερευνητικά της ερωτήματα.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ	ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ
<p>1. Τα Κέντρα Κοινότητας/Παραρτήματα Ρομά επιτυγχάνουν το στόχο της κοινωνικής ένταξης των Ρομά και προώθησης στην απασχόληση της συγκεκριμένης ομάδας πληθυσμού, παρέχοντας ικανοποιητική στήριξη και ενημέρωση σε θέματα πρωτοβάθμιας περίθαλψης υγείας, εκπαίδευσης ανηλίκων και ενηλίκων, στέγασης και διαβίωσης;</p>	<p>ΕΡΓΑΣΙΑ & ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ</p> <p>Π1: «Οι Ρομά διεκδικούν επιδόματα και δουλεύουν άτυπα πολλές φορές (μαύρη εργασία), ασκώντας παραδοσιακά τα επαγγέλματα που μόνο εκείνοι γνωρίζουν να κάνουν (γυρολόγοι, πλανόδιοι κοκ.). Κάποιοι δουλεύουν στη Κοινοφελή Εργασία (καθαριότητα, πράσινο κοκ.). Εμείς στο παράρτημα τους εξυπηρετούμε στο κομμάτι των αιτήσεων και το μέλημά μας είναι να εργαστούν και να είναι παραγωγικοί. Οι γυναίκες Ρομά δουλεύουν στα σχολικά κτήρια, στη καθαριότητα και το δρόμο».</p> <p>Σ1: «Όσον αφορά την εργασία, παρουσιάζονται στον ΟΑΕΔ για να εγγραφούν και να βγάλουν κάρτα ανεργίας, ώστε να μπορούν να λάβουν μέρος σε προκηρύξεις, να προσληφθούν σε άλλες δουλειές κ.α. Θα ήταν ωφέλιμο να υπάρχουν δουλειές που να μη ζητάνε πολλά προσόντα, να μη ζητάνε Απολυτήριο Λυκείου, αλλά Απολυτήριο Δημοτικού, όμως κι αυτό όχι απαραίτητα. Μόνο τότε οι Ρομά θα μπορούσαν πραγματικά να βρουν μία εργασία που να ανταποκρίνεται στα προσόντα τους και το επίπεδό τους. Βέβαια και σε κάποιες εργασίες που βρίσκονται, συχνά αντιδρούν, γιατί έχουν συγκεκριμένα κριτήρια και κοιτάνε τη βολή τους. Για παράδειγμα θέλουν η εργασία να είναι κοντά στο σπίτι τους ή στα πλαίσια της περιοχής όπου διαμένουν και όχι μακριά».</p> <p>Δ1: «Τους βοηθάω σε σχέση με θέματα απασχόλησης, όπως για παράδειγμα τους κάνω αιτήσεις για συμβάσεις στο Δημόσιο (οκτάμηνα, δίμηνα, καθαριότητα, πράσινο κ.α). Κάνω τις απαραίτητες διαδικασίες στον ΟΑΕΔ με τις κάρτες ανεργίας τους και προσπαθούμε σε συνεργασία να βρούμε εργοδότες ή μεσολαβούμε σε εργοδότες, ώστε να τους πάρουν στην εργασία τους».</p> <p>ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ</p> <p>Υ1: «Αρχικά, υπήρχε κάποια καχυποψία και δυσπιστία του πληθυσμού αυτού ως προς εμάς, τα Στελέχη. Στη πορεία όμως και σιγά σιγά, χτίστηκε μία σχέση εμπιστοσύνης. Κατάλαβαν ότι</p>

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ	ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ
<p>1. Τα Κέντρα Κοινότητας/Παραρτήματα Ρομά επιτυγχάνουν το στόχο της κοινωνικής ένταξης των Ρομά και προώθηση στην απασχόληση της συγκεκριμένης ομάδας πληθυσμού, παρέχοντας ικανοποιητική στήριξη και ενημέρωση σε θέματα πρωτοβάθμιας περίθαλψης υγείας, εκπαίδευσης ανηλίκων και ενηλίκων, στέγασης και διαβίωσης;</p>	<p>μπορούν να υποστηριχθούν και να βοηθηθούν από εμάς, να τους συμβουλευόμαστε, να τους κλείσουμε ιατρικά ραντεβού κ.α. Η Επισκέπτρια Υγείας επιπλέον, είναι πολύ δραστήρια και παρέχει σημαντική υποστήριξη στους ωφελούμενους. Έχει διαφορετική φιλοσοφία από τον/την νοσηλεύτη/νοσηλεύτρια και ενημερώνει για αντισύλληψη και εμβόλια».</p> <p>Σ2: «Ο Επισκέπτης Υγείας ασχολείται με τους εμβολιασμούς των παιδιών και βρισκόμαστε σε συνεργασία με το Γενικό Νοσοκομείο Δυτικής Αττικής «Αγία Βαρβάρα» (Λοιμωδών). Ενδιαφέρονται για την υγεία τους, τρέχουν να τους κλείσουμε ραντεβού για γιατρούς, νοσοκομεία τοπικά, εμβόλια κοκ. Κάποιες φορές συνδέουν την υγεία τους με τα επιδόματα και αιτούνται γι' αυτά».</p> <p>Δ2: «Οι Ρομά δε γνώριζαν για τη δωρεάν ιατρική περίθαλψη, τους εμβολιασμούς και δεν έπαιρναν δελτία υγείας μαθητή. Δε μπορούσαν να κλείσουν ραντεβού στο ΙΚΑ, εμβολιασμούς και εξετάσεις. Στο Παράρτημα ενημερώνονται από εμάς για ραντεβού και τους υπενθυμίζουμε τα ραντεβού τους. Υπάρχει το Κέντρο Προστασίας Μάνας και Παιδιού εδώ στο Χαλάνδρι. Υπάρχει συνεργασία Παιδιάτρου με το Δήμο. Αυτός έρχεται σε σταθερή βάση για τα παιδιά. Αυτά πάνε με σειρά να εξεταστούν (πρώτα τα βρέφη)».</p> <p>ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</p> <p>Υ2: «Οι Ρομά χρειάζονται συνεδρίες ειδικής αγωγής για τα παιδιά τους. Απαιτείται ενισχυτική διδασκαλία για τα παιδιά και μεγάλη στήριξη στη τηλεκπαίδευση, η οποία είναι κάτι πρωτόγνωρο για τα παιδιά αυτά. Κάποια παιδιά δε πήγαν καθόλου σχολείο και κάποια δε κατάφεραν να παρακολουθήσουν τα μαθήματά τους κατά τη διάρκεια του COVID-19. Παρ' όλες όμως τις δυσκολίες, ορισμένα παιδιά προσπαθούν να παρακολουθούν. Το σχολείο είναι μακριά. Οι αποστάσεις είναι μεγάλες. Χρειάζονται κάποια σχολικά από τα Περιφερειακά Γραφεία Εκπαίδευσης για να εξυπηρετούν. Τέσσερα παιδιά κατάφεραν πέρυσι να μπουν στο Γυμνάσιο. Υπάρχουν ακόμη στερεότυπα και χρειάζεται πολλή δουλειά για την καταπολέμηση και εξάλειψή τους».</p> <p>Σ3: «Υπάρχει σοβαρό πρόβλημα και στο κομμάτι της εκπαίδευσης. Δεν έχουν ίντερνετ, tablet, σύνδεση πολλοί Ρομά και οι γονείς δε μπορούν να στηρίξουν τα παιδιά, γιατί δεν έχουν γνώσεις. Απαιτείται χορηγία από Δήμο για tablet, υπολογιστές και όποιο άλλο εκπαιδευτικό εργαλείο τεχνολογίας. Προς το παρόν υπάρχει υψηλή σχολική διαρροή. Είμαστε προς αναζήτηση Διαμεσολαβητή Παιδείας και Παιδαγωγού, ώστε να μπορέσουν τα παιδιά να τελειώσουν τουλάχιστο το Δημοτικό (Υποχρεωτική Εκπαίδευση). Χρειάζεται να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους, να μάθουν τουλάχιστο τα ουσιώδη σε σχέση με την τεχνολογία και να τελειώνουν το σχολείο. Οι Σχολές Γονέων</p>

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ	ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ
<p>1. Τα Κέντρα Κοινότητας/Παραρτήματα Ρομά επιτυγχάνουν το στόχο της κοινωνικής ένταξης των Ρομά και προώθηση στην απασχόληση της συγκεκριμένης ομάδας πληθυσμού, παρέχοντας ικανοποιητική στήριξη και ενημέρωση σε θέματα πρωτοβάθμιας περίθαλψης υγείας, εκπαίδευσης ανηλίκων και ενηλίκων, στέγασης και διαβίωσης;</p>	<p>αποτελούν βασικό πυλώνα για αλλαγή συμπεριφοράς και νοοτροπίας».</p> <p>Δ3: «Οι προηγούμενες γενιές τελείωναν το Δημοτικό και κάποιοι Ρομά πήγαιναν σε σχολές (τεχνικές κ.α.). Γενικότερα, παρατηρείται άτακτη φοίτηση και μεγάλη σχολική διαρροή. Όταν δεν έχουν ούτε τη βασική εκπαίδευση από το Δημοτικό, είναι πολύ δύσκολο να συνεχίσουν περαιτέρω. Η εφηβεία των παιδιών είναι έντονη. Οι οικογένειες των Ρομά είναι ελαστικές. Υπάρχουν πολλά μαθησιακά προβλήματα. Τα παιδιά που πάνε στο Λύκειο, αδιαμφισβήτητα θα το τελειώσουν. Τα συγκεκριμένα παιδιά είναι συνειδητοποιημένα και πιο ώριμα. Η γενιά των 50-55 σπάνια τελείωναν το Δημοτικό. Πλέον, ένα πολύ μικρό ποσοστό (1-2%) παντρεύονται σε μικρή ηλικία (εφηβεία)».</p> <p>ΣΤΕΓΑΣΗ & ΔΙΑΒΙΩΣΗ</p> <p>Υ3: «Οι Ρομά της περιοχής μας έχουν άλλα χαρακτηριστικά σε σχέση με άλλους Ρομά. Είναι ενταγμένοι στο κοινωνικό σύνολο και στο κοινωνικό ιστό της πόλης. Υπάρχει λοιπόν καλύτερη επικοινωνία και καλύτερη συνεργασία. Οι Ρομά χρειάζονται βοήθεια, αλλά είναι καλύτερα σε σύγκριση με Ρομά που διαμένουν σε καταυλισμούς σε άλλες περιοχές».</p> <p>Σ1: «Κάτω στις γραμμές του παλιού ΟΣΕ στη Δραπετσώνα υπάρχουν γύρω στα δέκα παραπήγματα και άστεγοι. Οι πιο πολλοί δεν έχουν ΑΜΚΑ, άλλο ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα. Το χειμώνα με το υπερβολικό ψύχος τους λέγαμε να φιλοξενηθούν στους ξενώνες αστέγων ηλικίας 18 και άνω για την ασφάλειά τους και για την προστασία τους, αλλά δεν πήγαν τελικά. Εμάς στόχος μας είναι να μην είναι μετακινούμενοι και να μπου κανονικά να μένουν σε σπίτια και να ολοκληρώνουν την εκπαίδευσή τους (τουλάχιστον αν όχι παραπάνω την απαιτούμενη, την Υποχρεωτική Εκπαίδευση). Τελούν «τσιγγάνικους λευκούς γάμους» συνήθως από 13-14 ετών. Μένουν μαζί με τις οικογένειές τους (πολλά άτομα μαζί συνήθως), δεν έχουν μόρφωση υψηλή, κάποιοι δε τελειώνουν καν το Δημοτικό. Δε φτάνουν μόνο τα εκάστοτε επιδόματα, ούτε μόνο αυτά βοηθούν στην ένταξη των Ρομά στο κοινωνικό σύνολο. Απαιτείται οργανωμένο σχέδιο σε κάθε περίπτωση, έλεγχος και μέριμνα. Χρειάζονται σπίτια αυτοί οι άνθρωποι. Τα επιδόματα πολλές φορές λειτουργούν αρνητικά και κάνουν αυτούς τους ανθρώπους να στηρίζονται μόνο σ' αυτά για το βιοπορισμό τους. Οι καταστάσεις αυτές διαιωνίζονται και σε άλλους Ρομά και στις επόμενες γενιές. «Έρχονται και κλαίγονται» για να πάρουν επιδόματα, μαθαίνουν να ζουν με αυτό το τρόπο κοκ. Τα επιδόματα είναι βοηθητικά και πρόσκαιρα, οι Ρομά έχουν μάθει να ζητάνε και με τα επιδόματα μόνο, δε θα είναι παραγωγικοί. Πολλοί ιδιοκτήτες σπιτιών τους βλέπουν με καχυποψία και δε</p>

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ	ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ
<p>1. Τα Κέντρα Κοινότητας/Παραρτήματα Ρομά επιτυγχάνουν το στόχο της κοινωνικής ένταξης των Ρομά και προώθησης στην απασχόληση της συγκεκριμένης ομάδας πληθυσμού, παρέχοντας ικανοποιητική στήριξη και ενημέρωση σε θέματα πρωτοβάθμιας περίθαλψης υγείας, εκπαίδευσης ανηλίκων και ενηλίκων, στέγασης και διαβίωσης;</p>	<p>θέλουν να τους νοικιάσουν τα σπίτια τους. Στο σχολείο τα παιδιά Ρομά αντιμετωπίζουν ρατσισμό και “bullying” από τα υπόλοιπα παιδιά».</p> <p>Δ4: «Οι Ρομά δεν έχουν υπογεννητικότητα. Οι νέες γενιές κάνουν τόσα παιδιά, όσα και οι γονείς τους. Οι οικογένειές τους έχουν ως πυρήνα το πατέρα και οτιδήποτε κληροδοτείται από το πατέρα στα παιδιά. Τα σπίτια τους μπορεί να είναι σπίτια 100 τ.μ. και να μένουν πολλά άτομα σε ένα σπίτι. Ο πατέρας και ο γιος ή οι γιοι στις οικογένειες των Ρομά έχουν άρρηκτες σχέσεις μεταξύ τους. Δημιουργείται μεγάλη ανασφάλεια και φόβος στους Ρομά για ποικίλα θέματα. Όσοι νοικιάζουν σπίτια και ζουν μαζί με τους γονείς τους και σε πολλές περιπτώσεις και με τους συγγενείς τους, αγχώνονται. Αναρωτιούνται τι θα απογίνουν αν φύγουν από τα σπίτια που νοικιάζουν όλοι μαζί. Η αλήθεια είναι ότι υπάρχει «στεγαστικός ρατσισμός» στις γειτονιές γύρω από τους Ρομά. Πολλοί δε τους θέλουν γιατί σκέφτονται ότι κάνουν φασαρίες ή ότι κάνουν γλέντια όλη μέρα και ότι θα ενοχλούν τους ίδιους και τη γειτονιά. Πολλές φορές οι Ρομά είναι αποκλεισμένοι από κάποιες κοινωνικές παροχές και αυτό συμβαίνει συχνά, γιατί οι οικογένειές τους είναι πατριαρχικές. Στις οικογένειες Ρομά υπάρχει πρόβλημα με τους λογαριασμούς ΔΕΚΟ. Οι λογαριασμοί της ΔΕΗ και της ΕΥΔΑΠ έρχονται φουσκωμένοι, με αποτέλεσμα να κόβεται το νερό και πολύ συχνά το ρεύμα. Πολλές οικογένειες χρωστάνε ρεύμα 10.000€. Εγώ προσπαθώ ως Διαμεσολαθητής σε συνεργασία με τα υπόλοιπα Στελέχη του Παραρτήματος να τους βρω σπίτι και «να νοικοκυρέψω» τις οικογένειες. Αρκετοί έχουν εξυπηρετηθεί. Οι Ρομά θέλουν συνήθως να ανήκουν και σε άλλες γειτονιές. Στη περιοχή μας οι Ρομά δε παντρεύονται μικροί. Παρατηρούμε ότι παντρεύονται μετά τα 22-23».</p>
<p>2. Τα Κέντρα Κοινότητας/Παραρτήματα Ρομά διαθέτουν την απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή και το απαραίτητο εξειδικευμένο και καταρτισμένο προσωπικό και ποια προβλήματα και δυσλειτουργίες αντιμετωπίζουν;</p>	<p>ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ</p> <p>Υ4: «Φέρνουμε μόνοι μας υλικοτεχνικό εξοπλισμό από προσωπικά μας έξοδα, έχουμε μεγάλη ανάγκη δεν έχουμε ούτε τα βασικά και οι υπολογιστές είναι παμπάλαιοι, ερμάρια και ντουλάπια δεν αρκούν.....».</p> <p>Π2: «Υπάρχουν γραφεία, scanner, υπολογιστές, τηλέφωνα, συρτάρια, φάκελοι για ΚΕΑ και άλλα επιδόματα, φωτοτυπικά, γραφική ύλη και ό,τι άλλο. Δε λείπει κάτι».</p> <p>Π3: «Υπολογιστές και scanners είναι μεγάλο πρόβλημα που χρήζει άμεσης αντιμετώπισης».</p> <p>ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ</p> <p>Π3: «Το just ROM έχω παρακολουθήσει που είναι ευρωπαϊκή μέριμνα για την ανεργία του πληθυσμού αυτού και τρόπους αποκλεισμού τους από την εργασία».</p> <p>Σ2: «Συγκεκριμένα προγράμματα επιμόρφωσης θα υλοποιηθούν και θα είναι και εξατομικευμένα (διαδικτυακά έχουν ξεκινήσει).</p>

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ	ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ
<p>2. Τα Κέντρα Κοινότητας/Παραρτήματα Ρομά διαθέτουν την απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή και το απαραίτητο εξειδικευμένο και καταρτισμένο προσωπικό και ποια προβλήματα και δυσλειτουργίες αντιμετωπίζουν;</p>	<p>Κάποια άλλα προγράμματα επιμορφωτικά και εξειδικευμένα για πλατφόρμες ΚΕΑ κ.α έχουν υλοποιηθεί από ΕΚΔΔΑ. Άλλα σεμινάρια για την παιδική προστασία και τις εισαγγελικές ανηλίκων έχουν διεξαχθεί. Επιπρόσθετα, έχω παρακολουθήσει σεμινάρια εξειδικευμένα σχετικά με θύματα σωματεμπορίας και αναγνώρισης θυμάτων. Για την λειτουργία των Παραρτημάτων Ρομά δεν έχει υλοποιηθεί ποτέ κάτι».</p> <p>Δ5: «Τριάντα επιμορφώσεις έχουν κάνει τα Στελέχη από το 2017 έως σήμερα σε συνεργασία με την αστυνομία, με το Υπουργείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, την οργάνωση «ΕΛΛΑΝ ΠΑΣΕ», την Ένωση Διαμεσολαβητών και το Συμβούλιο της Ευρώπης».</p> <p>ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ</p> <p>Π2: «Από ένα σημείο και μετά αυτοί οι άνθρωποι ζουν με αυτό το τρόπο και δε τους ενδιαφέρουν τα δικαιώματα των παιδιών τους, όπως για παράδειγμα η εκπαίδευσή τους. Προβάλλουν μεγάλη αντίσταση να πάνε στο σχολείο, να ενσωματωθούν και να ζήσουν, όπως ζει το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο. Έχουν «έναν παρασιτικό τρόπο ζωής», τον οποίο δε θέλουν να αποβάλλουν. Ένα συντριπτικό ποσοστό δε θέλει να κινητοποιηθεί για να εργαστεί. Θα πρέπει να υπάρχουν αυστηρότερα κριτήρια απόκτησης επιδομάτων γενικότερα και συγκεκριμένες πιο αυστηρές προϋποθέσεις για αυτά. Στους Ρομά υπάρχει μία παγιωμένη συμπεριφορά που δεν ακολουθεί εύκολα κανόνες. Χρειάζεται σταθερή συμπεριφορά και σταθερές ενέργειες επομένως από μέρους μας και από το κράτος κατ' επέκταση, ώστε και οι Ρομά να είναι σταθεροί και να μπορέσουν να αλλάξουν τη νοοτροπία τους».</p> <p>Σ4: «Προβλήματα επιθετικότητας, παραβατικότητας, μας απειλούν. Επίσης, δεν έχουν έγγραφα -ταυτότητες, ΑΜΚΑ κλπ. Με τη βοήθεια της διαμεσολαβήτριας γίνονται οι επισκέψεις στους καταυλισμούς την προ κορονοϊού περίοδο για να τους γνωστοποιήσουμε το παράρτημα και τη δράση μας – πιο προσιτές είναι οι γυναίκες».</p> <p>Δ6: «Υπάρχουν τμήματα για απολυτήρια λυκείου. Στον ψυχολόγο δεν θέλουν πολλοί να πηγαίνουν γιατί φοβούνται και ντρέπονται την κοροϊδία και τον χλευασμό από τους υπόλοιπους Ρομά. Πιστεύουν ότι θα τους θεωρήσουν τρελούς (όσους πάνε σε ψυχολόγο) και ακόμα και αν κλείνουν ραντεβού από δική μου καθοδήγηση δεν έρχονται πολλοί στα ραντεβού».</p>

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ	ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ
<p>3. Ποια είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που αναδεικνύουν τα Στελέχη και οι εργαζόμενοι των Κέντρων Κοινότητας /Παραρτήματα Ρομά, μέσα από τη συνεργασία τους με τους Ρομά;</p>	<p>Υ1: «Είμαι ικανοποιημένη από την συνεργασία μου με τον συγκεκριμένο πληθυσμό. Απλώς με έχει κουράσει η συχνή κινητικότητα και οι αλλαγές στο προσωπικό. Υπάρχουν κενά στο Παράρτημα Ρομά και φταίει η κινητικότητα που ταλαιπωρεί όλα τα Στελέχη. Έχουν αναπτυχθεί ισχυροί δεσμοί και σχέσεις εμπιστοσύνης με τους πληθυσμούς Ρομά. Η δουλειά μας είναι ποιοτική και όχι ποσοτική. Δίνουμε σημασία στη ποιότητα και μεγάλη προτεραιότητα στο ψυχικό κομμάτι των ωφελουμένων».</p> <p>Σ5: «Υπάρχει πρόβλημα και σύγχυση με τα αστικοδημοτικά τους. Προσπαθώ να τακτοποιήσω και να ταυτοποιήσω τα χαρτιά/έγγραφα τους. Ζουν σε ακατάλληλες συνθήκες διαβίωσης. Ο οικισμός είναι απομακρυσμένος από την τοπική κοινωνία και την πόλη, είναι γύρω στα 7 χλμ. απόσταση. Υπάρχει πρόβλημα λόγω της απόστασης με τα νοσοκομεία και τα σχολεία. Δεν υπάρχει ρεύμα στον καταυλισμό με αποτέλεσμα να είναι αποκομμένοι από πολλά πράγματα οι Ρομά εκεί και να προσπαθούμε να επανασυνδέσουμε το ρεύμα τους κάθε φορά κοκ.».</p> <p>Δ4: «Όταν κάτι δε μπορεί να γίνει γιατί δεν υπάρχουν τα απαιτούμενα κριτήρια, όπως για παράδειγμα όταν δε μπορούν να πάρουν κάποιο επίδομα, αισθάνονται αδικημένοι και δυσανασχετούν. Πολλές φορές έρχονται και μου λένε: «Γιατί συμβαίνει αυτό με το Ε1; Γιατί το Ε1 είναι έτσι;», «Έχω μόρφωση, γιατί λοιπόν έμεινα έξω από το πρόγραμμα Κοινωνικού Εργασίας; Γιατί δε με πήραν;». Με τους Ρομά γνωριζόμαστε χρόνια. Υπάρχει σεβασμός και κλίμα εμπιστοσύνης. Οι Ρομά νιώθουν και ενδιαφέρονται. Υπάρχει κατανόηση και αντίληψη. Απλά μερικές φορές δεν υπάρχει υπομονή και όταν κάτι δε γίνεται, επειδή δε μπορεί να γίνει, προκύπτουν συγκρούσεις και δυσάρεσκα».</p>
<p>4. Προέκυψαν δυσκολίες μέσα στη περίοδο αυτή της πανδημίας του COVID-19 και πώς αντιμετωπίστηκαν;</p>	<p>Π4: Α. «Τους παρείχαμε βοήθεια με τις βεβαιώσεις μετακίνησης γιατί δεν ήξεραν πως να τις φτιάξουν ή να στείλουν μήνυμα».</p> <p>Β. «Είχαν προβλήματα με την τηλεκπαίδευση λόγω έλλειψης ηλεκτρονικών υπολογιστών».</p> <p>Γ. «Δυσκολία πρόσβασης σε νοσοκομεία γιατί ήταν απαραίτητη η πραγματοποίηση μοριακού τεστ, που όμως εξαιτίας κόστους δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να το κάνουν».</p> <p>Σ6: «Στέλναμε μηνύματα για να εξυπηρετήσουμε ανθρώπους που δε ξέρουν γράμματα (ανάγνωση και γραφή). Τους βοηθούσαμε στα έντυπα μετακίνησης και κυκλοφορίας πολιτών. Μειώθηκαν τα άτομα που εξυπηρετούσαμε δια ζώσης στο Παράρτημα κατά τη διάρκεια του COVID-19 που απαγορευόταν. Έρχονταν και εξυπηρετούσαμε μόνο με ραντεβού, επειδή δεν επιτρεπόταν και για να κατανοήσουν τη κατάσταση. Επικοινωνούσαμε τηλεφωνικά μαζί τους, αλλά αυτό δε γινόταν με όλους πάντα. Πολλές φορές</p>

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ	ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ
<p>4. Προέκυψαν δυσκολίες μέσα στη περίοδο αυτή της πανδημίας του COVID-19 και πώς αντιμετωπίστηκαν;</p>	<p>δεν είχαν κάρτες στα κινητά τους (για να μας καλέσουν οι ίδιοι για αυτό που ήθελαν να ζητήσουν) ή τα κινητά τους δε λειτουργούσαν. Με την πανδημία του COVID-19 επιπλέον, υπήρχε μεγάλη σχολική διαρροή γιατί με τη τηλεκαίδευση αντιμετώπισαν μεγάλες δυσκολίες και δε μπόρεσαν να ανταπεξέλθουν επαρκώς.</p> <p>Δ5: «Κατά τη περίοδο της πανδημίας του COVID-19 αντιμετωπίσαμε σοβαρά προβλήματα με τα αστικοδημοτικά τους. Οι Ρομά δεν είχαν ΑΜΚΑ και έγγραφα. Δε μπορούσαν να συνταγογραφηθούν. Υπήρξαν κρούσματα στον πληθυσμό από τον COVID-19. Δε μπορούσαμε να κάνουμε στοχευμένες παρεμβάσεις σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ για εύρεση εργασίας, παρά μόνο ηλεκτρονικά. Το Ατομικό Σχέδιο Δράσης του ΟΑΕΔ δε βοήθησε καθόλου στην αναζήτηση εργασίας. Οι ερωτήσεις που έχει δεν ανταποκρίνονται στη πραγματικότητα και φαίνονται «πλασματικές». Άλλο σοβαρό θέμα δημιουργήθηκε με τη τηλεκαίδευση. Τα παιδιά των Ρομά χρειάστηκαν tablet και σύνδεση στο ίντερνετ (wi-fi) για να ανταποκριθούν στα μαθήματα του σχολείου τους. Βοηθήσαμε όσο και όπου μπορούσαμε και σ' αυτό το κομμάτι».</p>
<p>5. Θα πρέπει να γίνουν αλλαγές/βελτιώσεις για την αποτελεσματικότερη λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας/ Παραρτημάτων Ρομά;</p>	<p>Π5: «Χρειαζόμαστε κοινωνιολόγους ώστε να αναλάβουν το κομμάτι της ενημέρωσης των Ρομά και να τους περάσουν δεξιότητες και συνήθειες σε συνεργασία με την διαμεσολαβητρια και επίσης χρειαζόμαστε επιπλέον άτομο διαμεσολαβητή δεδομένου του μεγάλου πληθυσμού Ρομά που διαβιούν στην περιοχή μας».</p> <p>Σ7: i. «μια απογραφή να αποκτήσουν όλοι έγγραφα και να έχουν την ταυτότητα τους στον κόσμο ii. υλικοτεχνικός εξοπλισμός iii. μεγαλύτερη καμπάνια γνωστοποίησής μας μέσα από διαφήμιση και φυλλάδια iv. υπαλλήλους : κοινωνικούς λειτουργούς, κοινωνιολόγους, ψυχολόγους v. μεγαλύτερο χώρο ως κτηριακή υποδομή – δε χωράμε».</p> <p>Δ7: a. «Να συμμετέχουν στις συμβάσεις του Δήμου, ώστε να θρουν μια δουλειά στο δημόσιο και να τους κάνει να αλλάξουν συμπεριφορά μέσα από μια θέση ευθύνης και συμμετοχής στα κοινά. Θα ήταν καλό να βγαίνουν προκηρύξεις που το 5% να είναι για Ρομά πολίτες b. Ακόμα ένας διαμεσολαβητής c. Αθλητικές εγκαταστάσεις στους καταυλισμούς d. Μέριμνα για σπίτι εκτός καταυλισμού e. Να μπει νερό και ρεύμα στον καταυλισμό τους και να είναι αρμόδιοι να μετράνε τα ρολόγια οι ίδιοι, ώστε να αναλάβουν τις ευθύνες τους».</p>

Πίνακας 11: Ευρήματα Έρευνας και Συσχετισμός τους με τα Ερευνητικά Ερωτήματα

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2017 με τίτλο «Έρευνα των Στάσεων Υγειονομικού και Προνοιακού Προσωπικού, Εκπαιδευτικών και Προσωπικού των Οργανισμών και των Φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης Δ. Αττικής προς τους Ρομά» στο Πλαίσιο Ερευνητικού Προγράμματος του ΤΕΙ Αθήνας, οι συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις αναγνώρισαν ότι για τους Ρομά κυριαρχούν στην ευρύτερη κοινωνία αρνητικές αντιλήψεις που προσδιορίζουν προκαταλήψεις και αρνητικές στάσεις, καθώς τα άτομα πιστεύουν ότι απειλούνται από αυτούς. Το παραστατικό υπόδειγμα γύρω από το οποίο περιστρέφεται η ατομική, διαπροσωπική και συλλογική κοινωνική κωδικοποίηση των Ρομά για την ευρύτερη κοινωνία προσομοιάζει περισσότερο ως ότι είναι άτομα προς αποφυγή. Τους αντιλαμβάνονται ως παραβατικούς, επικίνδυνους, εμπλεκόμενους με εμπορία ναρκωτικών, εκμεταλλευτές παιδιών, εκμεταλλευτές του κοινωνικού κράτους, κλειστή ομάδα. Σύμφωνα με τον Melossi (1990), η κοινωνική αλληλεπίδραση με μη συμβατικές συμπεριφορές, μη κοινωνικά αποδεκτές από την κυρίαρχη κοινωνική ομάδα, που προσλαμβάνονται ως αποκλίνουσες στο κοινωνικό πεδίο σχετίζονται πολυσήμαντα και ταυτίζονται με έννοιες και μηχανισμούς εποπτείας, επιτήρησης, εξουσίας, δύναμης για την επιβολή της συμβατικής κοινωνικής ένταξης. Ο Foucault υποστηρίζει ότι η διεργασία της επιβολής των κυρίαρχων κανόνων συμπεριφοράς που προϋποθέτει τον κοινωνικό έλεγχο που ασκεί η κοινωνία σε όσους θεωρεί ανθρώπους με αποκλίνουσες συμπεριφορές, φαίνεται να έχει πολλαπλές λειτουργίες. Σύμφωνα με την έρευνα του ΤΕΙ Αθήνας, ο διαχωρισμός σε «κοινωνικά υγιείς» και μη, ο περιορισμός και ο αποκλεισμός των τελευταίων, εκπληρώνουν μία βασική κοινωνική λειτουργία δημιουργώντας αλληλεγγύη μεταξύ αυτών που θεωρούνται κοινωνικά υγιείς, έτσι ώστε το κοινό αίσθημα των ανθρώπων με τις κοινωνικά αποδεκτές συμπεριφορές να ενισχύεται. Οι Ρομά με αυτού του είδους τη διεργασία ωθούνται να παραμένουν χωροταξικά σε διαχωρισμένους και διακριτούς χώρους, σε καταυλισμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Συμπεράσματα-Προτάσεις

4.1 Συμπεράσματα

Από την επεξεργασία των συνεντεύξεων με τα στελέχη των Παραρτημάτων Ρομά προέκυψαν ορισμένα βασικά συμπεράσματα ταξινομημένα σε ειδικές θεματικές ενότητες:

4.1.1 Υλικοτεχνική Υποδομή

Όλα τα Παραρτήματα Ρομά είναι εύκολα προσβάσιμα, υπάρχει επάρκεια στους χώρους που στεγάζονται και πληρούν τις απαιτήσεις προσβασιμότητας για ΑμεΑ. Επιπλέον, στα περισσότερα Παραρτήματα υπάρχουν χώροι και γραφεία για εξατομικευμένες παρεμβάσεις και συνεδρίες με τους ωφελούμενους. Επιπλέον, δεν αναφέρθηκαν ιδιαίτερες ελλείψεις σε υλικοτεχνικό εξοπλισμό.

4.1.2 Εκπαίδευση και Κατάρτιση του Προσωπικού των Παραρτημάτων Ρομά

Στα Παραρτήματα ΡΟΜΑ έχουν υλοποιηθεί ημερίδες σχετικές με τα ακόλουθα θέματα:

- ◇ Εκπαίδευσης και κατάρτισης του προσωπικού (από την Ένωση Διαμεσολαβητών Ελλάδος, το Υπουργείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, την Αστυνομία και τη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος)
- ◇ Εκπαίδευσης και κατάρτισης του προσωπικού των Παραρτημάτων ΡΟΜΑ (από την Πανελλαδική Συνομοσπονδία Ελλήνων Ρομά «Ελλάν Πασσέ» και το Συμβούλιο της Ευρώπης)
- ◇ Για τους πληθυσμούς Ρομά από τις οργανώσεις “I do”, “Confidence Balance”, “Healthcare”, “Rom Epic”, “Proactive” και “Just Rom”
- ◇ Για θέματα κακοποίησης, νομικής υποστήριξης, ενδυνάμωσης, υγείας (πρόληψη νοσημάτων), αντισύλληψης των γυναικών Ρομά και ενδοοικογενειακής βίας.

Επίσης, υπάρχει συνεργασία με τον «Συνήγορο του Πολίτη», με τοπικούς συλλόγους ανά περιοχή, Σχολές Γονέων, διάφορα Πανεπιστήμια και κυρίως με το ΕΚΠΑ σε ζητήματα που σχετίζονται με την εργασία, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία, την υγεία, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Ρομά.

Κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω κατάρτιση και εξειδίκευση του προσωπικού των Παραρτημάτων Ρομά, ώστε να μπορεί να ανταπεξέρχεται πληρέστερα στις ανάγκες και τα αιτήματα των ανωτέρω πληθυσμών.

4.1.3 Προβλήματα και Δυσλειτουργίες Παραρτημάτων Ρομά

Η καχυποψία και αμφισβήτηση από τους μη Ρομά ως προς τους Ρομά έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό τους τόσο από την αγορά εργασίας όσο και από την ενοικίαση σπιτιών, τη μη αποδοχή των παιδιών τους στα σχολεία κ.ά.

Μερικά ακόμη προβλήματα που παρουσιάζονται προκύπτουν από το γεγονός ότι οι περισσότεροι Ρομά δεν έχουν ΑΜΚΑ ή άλλα απαραίτητα έγγραφα και πιστοποιητικά, ενώ όσον αφορά τη συμπεριφορά τους πολλές φορές δεν έχουν υπομονή, με αποτέλεσμα να οδηγούνται σε συγκρούσεις. Επίσης, ενοχλούν τηλεφωνικά ή δια ζώσης, ώρες εκτός υπηρεσίας, ενώ εμφανίζονται και στον προσωπικό χώρο των Στελεχών των Παραρτημάτων (σπίτια).

4.1.4 Προβλήματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας

Η πανδημία COVID-19 προκάλεσε ή οδήγησε στην επιδείνωση κάποιων προβλημάτων. Ειδικότερα, κυρίως κατά την περίοδο της πανδημίας σημειώθηκε σχολική διαρροή, που οφειλόταν, τόσο στην έλλειψη του τεχνολογικού εξοπλισμού, όσο και σε προβλήματα σύνδεσης στο διαδίκτυο στις περιοχές όπου διαμένουν οι Ρομά. Επιπροσθέτως, τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης, που διαδραματίζουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση και κατάρτιση των Ρομά, δε λειτούργησαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Σε ό,τι αφορά τις ανθρώπινες σχέσεις εν μέσω πανδημίας, οι οικογενειακές, φιλικές και εργασιακές σχέσεις δοκιμάστηκαν πολύ, πέρασαν μεγάλη κρίση και περιορίστηκαν. Ειδικά στο πλαίσιο της οικογένειας, σημειώθηκαν πολλά φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας, συγκρούσεις, καυγάδες και λογομαχίες.

Το lockdown ως συνθήκη ζωής προκάλεσε μεγάλη ψυχολογική επιβάρυνση, ενώ οι απαγορεύσεις δημιούργησαν πολύ άγχος και πίεση τόσο στους Ρομά, όσο και στα Στελέχη των Παραρτημάτων. Οι Ρομά έχουν συνηθίσει να μετακινούνται καθημερινά για μεροκάματο και για άλλες ανάγκες και υποχρεώσεις και μάλιστα από περιοχή σε περιοχή. Η κατάσταση με την πανδημία τους περιόρισε, τους εγκλώβισε και ένιωσαν ότι δεν είχαν την ελευθερία τους.

Άλλη μια δυσκολία ήταν η έλλειψη της δια ζώσης επικοινωνίας με τα στελέχη των Παραρτημάτων, καθώς οι Ρομά έχουν μάθει να τακτοποιούν τις εκκρεμότητες, τα θέματα και τα προβλήματά τους με την διαπροσωπική επαφή. Και τα Στελέχη όμως των Παραρτημάτων δυσκολεύτηκαν πολύ, μιας και έπρεπε να τους ενημερώνουν και να διεκπεραιώνουν πολλά πράγματα εξ' αποστάσεως ή από το τηλέφωνο. Πολλές φορές δεν απαντούσαν στα τηλέφωνα ή δεν ήταν σωστός ο αριθμός τηλεφώνου που είχαν δώσει (άλλαζαν συχνά αριθμούς λόγω χρεών). Γενικότερα η επικοινωνία ήταν δυσχερής.

Μέσα από την υγειονομική κρίση προέκυψαν και αναδύθηκαν πολλά οικονομικά προβλήματα, με αποτέλεσμα η καθημερινότητα των Ρομά να γίνει δυσκολότερη και να έχουν προβλήματα βιοπορισμού. Πολλοί Ρομά που ασχολούνταν με διάφορα παραδοσιακά επαγγέλματα (μουσικοί, πλανόδιοι, γυρολόγοι, εργάτες, τεχνίτες, έμποροι κ.ά.) έμειναν χωρίς εργασία και εισόδημα. Στον τομέα της απασχόλησης, παρατηρήθηκε περιορισμός και μείωση των θέσεων εργασίας (μικρή προσφορά θέσεων εργασίας και μεγάλη ζήτηση).

Επίσης, την περίοδο της πανδημίας δημιουργήθηκαν πολλά θέματα σχετικά με τα αστικοδημοτικά των Ρομά, καθώς δεν είχαν τα απαραίτητα έγγραφα. Ακόμη, δεν είχαν εκδώσει ΑΜΚΑ, οπότε δεν μπορούσαν να συνταγογραφηθούν.

Λόγω του μεγάλου ποσοστού αναλφαβητισμού των Ρομά (δε γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή, ιδίως οι παλιές γενιές) πήγαιναν στα Παραρτήματα καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας για να τους γράψουν τα Στελέχη των Παραρτημάτων τις βεβαιώσεις μετακίνησης, να τους ενημερώσουν και να τους βοηθήσουν σχετικά με τη διασύνδεσή τους με άλλες υπηρεσίες και να τους υποστηρίξουν σε όποιο άλλο πρόβλημα αντιμετώπιζαν.

Ένα ακόμη πρόβλημα αποτελεί το γεγονός ότι οι Ρομά έχουν «ενεργειακή φτώχεια». Θεωρούν ότι δεν πρέπει να πληρώνουν λογαριασμούς ΔΕΚΟ (έτσι έχουν μάθει από τη φυλή τους) ή αδυνατούν να τους πληρώσουν, με αποτέλεσμα να τους κόβουν το ρεύμα και μετά να ζητάνε από τα Στελέχη των Παραρτημάτων να μεσολαβήσουν για επανασύνδεση ρεύματος.

Επίσης, λόγω της νοοτροπίας τους και των συνθηκών διαβίωσής τους δεν κατανοούν την ατομική υγιεινή και καθαριότητα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλές φορές να μη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας και υγιεινής που σχετίζονται με την πανδημία COVID-19.

4.1.5 Χαρακτηριστικά Πληθυσμών Ρομά που εξυπηρετούνται στα Παραρτήματα Ρομά και Δράσεις Εξυπηρέτησής τους στα Παραρτήματα Ρομά

Στη συνέχεια θα παραθέσουμε τα χαρακτηριστικά των πληθυσμών Ρομά που εξυπηρετούνται από τα Παραρτήματα καθώς και τις δράσεις που οργανώθηκαν από τα Παραρτήματα Ρομά ανάλογα με τις ανάγκες τους.

4.1.5.1 Εργασία & Απασχόληση

- ◇ Αρκετοί από τους Ρομά απασχολούνται σε καταστήματα τροφίμων.
- ◇ Στο Δημόσιο απασχολούνται με συμβάσεις (τετράμηνες, οκτάμηνες, δίμηνες, Κοινωνικής Εργασίας, Δασοφυλάκηση κ.ά). Εργάζονται κυρίως σε τομείς καθαριότητας και πρασίνου λόγω αναλφαβητισμού (κυρίως οι γυναίκες).
- ◇ Πολλοί Ρομά είναι πλανόδιοι μουσικοί, τραγουδιστές ή οργανοπαίχτες.

- ◇ Αρκετοί Ρομά διαθέτουν ατομικές επιχειρήσεις και μαγαζιά. Κάποιοι άλλοι έχουν άδειες για πάγκους και εργάζονται σε λαϊκές αγορές. Άλλοι δραστηριοποιούνται στο εμπόριο παλαιών σιδήρων και μετάλλων (scrap).
- ◇ Οι Ρομά είναι, επίσης, πολύ καλοί τεχνίτες και μάστορες (ελαιοχρωματιστές, μαρμαράδες, οικοδόμοι κοκ.). Άλλοι δουλεύουν σε ιχθυοπωλεία, ενώ κάποιες γυναίκες αναγκάζονται να βγουν στην επαιτεία για να μπορέσουν να βιοποριστούν.
- ◇ Συχνά οι Ρομά απασχολούνται και σε περιστασιακές δουλειές (χωράφια, αγροτικές εργασίες κ.ά.)
- ◇ Οι νέες γενιές των Ρομά μορφώνονται και καταφέρνουν να ξεφύγουν από τα στερεότυπα της φυλής τους (Σώματα Ασφαλείας, Δικηγόροι, Γιατροί, Λογιστές κ.ά)

4.1.5.2 Ιατρική Περίθαλψη

- ◇ Τα Στελέχη των Παραρτημάτων ενημερώνουν τους Ρομά για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους αναφορικά με τη ιατρική τους περίθαλψη. Ειδικότερα, τους κλείνουν ραντεβού και πολλές φορές τους συνοδεύουν στα Νοσοκομεία ή στα Κέντρα Υγείας και στις Τοπικές Μονάδες Υγείας για ιατρικό έλεγχο, για εξετάσεις και για εμβολιασμούς τόσο των ιδίων όσο και των παιδιών τους.
- ◇ Το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι» έχει συμβάλλει αρκετά και στους πληθυσμούς Ρομά ,παρέχοντάς τους τρόφιμα, φάρμακα, υγειονομικό υλικό πρώτης ανάγκης κτλ.)
- ◇ Τα Στελέχη των Παραρτημάτων ενημέρωναν τους Ρομά για την πανδημία , τα μέτρα προστασίας, την ατομική υγιεινή και τους υγειονομικούς κανόνες που διέπουν τη γενικότερη ασφάλεια και προστασία του κοινωνικού συνόλου. Σίγουρα όμως, απαιτείται περαιτέρω ενημέρωση, καθοδήγηση και μέριμνα από τη πολιτεία.

Εκπαίδευση

- ◇ Οι νέες γενιές Ρομά τελειώνουν τουλάχιστον το Δημοτικό (κάποιοι συνεχίζουν και στις άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες), συγκριτικά με τις παλιές γενιές των γονιών και των παππούδων τους.
- ◇ Αρκετοί φοιτούν σε ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ, Σχολές ΟΑΕΔ, ΙΕΚ, ΣΔΕ. Κάποιοι από αυτούς προχωρούν στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Πανεπιστήμιο). Υπάρχουν Ρομά που εισάγονται από τις πανελλαδικές στα Σώματα Ασφαλείας (Αστυνομία, Πυροσβεστική, Λιμενικό κ.α). Ορισμένοι είναι λογιστές, δικηγόροι κ.α.
- ◇ Οι Ρομά έχουν επιπλέον σημαντική μουσική κληρονομιά και παράδοση. Πολλοί είναι μουσικοί, τραγουδιστές, οργανοπαίχτες (έγχορδα, πνευστά, κρουστά), συνθέτες. Αρκετοί απασχολούνται στον μουσικό τομέα.
- ◇ Υπάρχουν μαθησιακά προβλήματα στα παιδιά των Ρομά, τα οποία χρειάζονται την παρέμβαση ειδικών παιδαγωγών, λογοθεραπευτών και εργοθεραπευτών.
- ◇ Υλοποιούνται προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας με δασκάλους, παιδαγωγούς και ειδικούς παιδαγωγούς (σε κάποια Παραρτήματα), αλλά τις περισσότερες φορές έχουν περιορισμένη διάρκεια (λήγουν οι συμβάσεις των προσληφθέντων, επειδή πρόκειται για συμβάσεις ορισμένου χρόνου και δεν προσλαμβάνονται άλλα άτομα για να αναπληρώσουν τη θέση που άδειασε κοκ.)
- ◇ Παρατηρείται αναλφαβητισμός σε μεγάλο βαθμό στις γυναίκες και στις παλαιότερες γενιές κυρίως (περισσότερο στις ηλικίες 50-60 ετών).
- ◇ Απαιτούνται δράσεις ευαισθητοποίησης, ημερίδες, εκπαιδευτικά σεμινάρια και προγράμματα που να είναι στοχευμένα, σε σταθερή βάση και να έχουν διάρκεια (μακροπρόθεσμα).

4.1.5.3 Στέγαση & Διαβίωση

- ◇ Οι οικογένειες των Ρομά είναι μητριαρχικές στην πλειοψηφία τους. Οι γυναίκες κρατούν τα ηνία, αποφασίζουν, έχουν το πρώτο λόγο μέσα στην οικογένεια και

αποτελούν «το πυρήνα της οικογένειας». Κάποιες οικογένειες όμως, είναι και πατριαρχικές.

- ◇ Τα Στελέχη των Παραρτημάτων προσπαθούν να ενδυναμώσουν τις γυναίκες ειδικότερα εκείνες που υφίστανται την ενδοοικογενειακή βία και την όποιες μορφής κακοποίηση.
- ◇ Οι οικογένειες των Ρομά είναι πολυπληθείς και συνήθως μένουν πολλά μέλη της μαζί (γονείς, παππούδες, άλλοι συγγενείς πρώτου ή δεύτερου βαθμού).
- ◇ Οι Ρομά σε κάποιες περιοχές μένουν είτε μόνο σε καταυλισμούς κάποιοι και κάποιοι άλλοι μόνο σε σπίτια, είτε μοιράζονται και στα δύο (κάποιοι σε καταυλισμούς και κάποιοι άλλοι σε σπίτια).
- ◇ Οι Ρομά έχουν την ανάγκη να συσπειρώνονται σε συγκεκριμένες περιοχές και με ανθρώπους της φυλής τους (συγγενείς και φίλους). Και αυτό συμβαίνει, διότι έχουν κοινούς κώδικες επικοινωνίας, ίδια νοοτροπία και επιβιώνουν ο ένας με τη παρουσία του άλλου. Ο ένας φέρνει τον άλλο και «χτίζουν τη ζωή τους» σε συγκεκριμένες περιοχές, όπου αυξάνονται πληθυσμιακά με γρήγορους ρυθμούς
- ◇ Οι γάμοι των Ρομά είναι εθιμοτυπικοί, δε θεωρούνται νόμιμοι και δεν αναγνωρίζονται από το ελληνικό κράτος (δεν είναι σύμφωνο συμβίωσης ή θρησκευτικός γάμος).
- ◇ Συχνά οι οικισμοί των Ρομά δεν έχουν νερό και ρεύμα. Αυτό αποτελεί σοβαρό πρόβλημα τόσο για τους ίδιους τους Ρομά, όσο για όσους διαμένουν στον καταυλισμό, αλλά και για όλους τους άλλους με τους οποίους έρχονται σε συχνή ή καθημερινή επαφή, επειδή είναι θέμα προσωπικής υγιεινής και καθαριότητας, οι συνέπειες της οποίας αφορούν και επεκτείνονται και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Για αυτούς τους λόγους, τα Στελέχη των Παραρτημάτων προσπαθούν να μεσολαβήσουν ώστε να γίνουν κάποιοι διακανονισμοί χρεών.
- ◇ Κάποιες γυναίκες εργάζονται με συμβάσεις στο Δημόσιο (στην καθαριότητα και στις υπηρεσίες Πρασίνου, κυρίως λόγω αναλφαβητισμού). Άλλες ασχολούνται

με το εμπόριο και διατηρούν τις δικές τους επιχειρήσεις. Κάποιες άλλες δεν εργάζονται και μεγαλώνουν τα παιδιά τους.

- ◇ Η περιθωριοποίηση μερικές φορές οδηγεί και σε παραβατικότητα.
- ◇ Είναι γεγονός ότι οι Ρομά αδυνατούν να νοικιάσουν σπίτια λόγω των χαμηλών εισοδημάτων τους, του υψηλού κόστους των ενοικίων, της ανεργίας ή επειδή δεν έχουν σταθερή εργασία και διότι οι ιδιοκτήτες των σπιτιών δε θέλουν ενοικιαστές Ρομά. Υπάρχει ο λεγόμενος «στεγαστικός ρατσισμός».
- ◇ Υπάρχουν προκαταλήψεις, στερεότυπα, παγιωμένες απόψεις και ρατσισμός απέναντι στους Ρομά.

4.1.6 Συμπεράσματα από τη συνεργασία των Στελεχών των Παραρτημάτων Ρομά με τους Πληθυσμούς Ρομά

Οι περισσότεροι Διαμεσολαβητές στα Παραρτήματα Ρομά είναι και οι ίδιοι Ρομά, οπότε γνωρίζουν καλύτερα τους συγκεκριμένους πληθυσμούς, την κοινότητα και τη νοοτροπία τους. Καταλαβαίνουν τις ανάγκες, τις σκέψεις, τις επιθυμίες και είναι εξοικειωμένοι με την ιδιοσυγκρασία των Ρομά. Σε κάποιες περιπτώσεις μάλιστα οι Διαμεσολαβητές είναι συγγενείς με κάποιους Ρομά.

Κρίνεται απαραίτητο να υπάρχουν συγκεκριμένα καθήκοντα και αρμοδιότητες βάση του θεσμικού πλαισίου των Κέντρων Κοινότητας Παραρτημάτων Ρομά, καθώς και σύμφωνα με το Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα.

Είναι σημαντικό το γεγονός ότι οι Ρομά, μέσα από τη συνεργασία τους με τα στελέχη των Παραρτημάτων, έμαθαν να μη βασίζονται μόνο στα επιδόματα αλλά να αναζητούν εργασία και να απασχολούνται σε εργασίες που βρίσκουν με τη βοήθεια των Στελεχών των Παραρτημάτων Ρομά (π.χ Κοινοφελής Εργασία, καθαριότητα κ.ά).

Επίσης αρκετοί Ρομά, δεν έχουν τα απαραίτητα έγγραφα και αποκλείονται από παροχές και επιδόματα. Σε αυτό το πλαίσιο, τα Στελέχη των Παραρτημάτων Ρομά τους βοηθούν με την έκδοση ΑΜΚΑ και ρυθμίζουν τα αστικοδημοτικά τους. Έχουν δημιουργηθεί με τον τρόπο αυτό σχέσεις εμπιστοσύνης, σεβασμού και επικοινωνίας

μεταξύ των Στελεχών των Παραρτημάτων και των Ρομά. Ωστόσο, κάποιες φορές υπάρχει καχυποψία και αμφισβήτηση, κυρίως όταν δεν ικανοποιούνται τα αιτήματά τους.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι τα Στελέχη των Παραρτημάτων ενημερώνουν τους Ρομά για θέματα υγείας και εκπαίδευσης.

4.2 Προτάσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας των Παραρτημάτων Ρομά

Σε αυτή την ενότητα παρατίθενται κάποιες προτάσεις που προέκυψαν μέσα από τις συνεντεύξεις με τα στελέχη των Παραρτημάτων σχετικά με τη βελτίωση της λειτουργίας τους και της αποτελεσματικότερης συνεργασίας με τους πληθυσμούς Ρομά.

- Από τις συνεντεύξεις προέκυψε ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαίδευση και τη μόρφωση των Ρομά. Τα παιδιά των Ρομά χρειάζονται παράλληλη στήριξη και ενισχυτική διδασκαλία. Επειδή πολλά παιδιά έχουν μαθησιακά προβλήματα είναι απαραίτητη η στελέχωση των Παραρτημάτων Ρομά με ειδικούς παιδαγωγούς, λογοθεραπευτές και εργοθεραπευτές.
- Τα αστικοδημοτικά θέματα αποτελούν ένα πολύ σημαντικό ζήτημα. Ειδικότερα, για τη ρύθμισή τους από τα Παραρτήματα είναι απαραίτητη η συνεργασία με λογιστές, νομικούς και εργασιακούς συμβούλους.
- Όσον αφορά τους Διαμεσολαβητές αναγκαία είναι η επιμόρφωση τους σε θέματα και ζητήματα σχετικά με τους πληθυσμούς Ρομά καθώς και η πιστοποίηση του επαγγέλματός τους. Επίσης σημαντική είναι η διοργάνωση ημερίδων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τα θέματα που απασχολούν και αντιμετωπίζουν οι πληθυσμοί Ρομά καθώς και το προσωπικό των Παραρτημάτων που τους εξυπηρετεί σε καθημερινή βάση.
- Οι προσλήψεις επιπλέον προσωπικού και μάλιστα μόνιμου, έμπειρου και καταρτισμένου είναι απαραίτητες. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρχει διαχωρισμός ως προς τις αρμοδιότητες των Στελεχών των Παραρτημάτων

Ρομά. Τα καθήκοντα πρέπει να είναι ξεκάθαρα και δεν θα πρέπει να υπάρχουν αλληλοεπικαλύψεις Στελεχών. Οι διαδικασίες, επίσης, θα πρέπει να γίνουν πιο απλές και λιγότερο απαιτητικές και χρονοβόρες. Είναι απαραίτητη η πρόσληψη διοικητικών υπαλλήλων για να αποφορτιστούν τα στελέχη άλλων ειδικοτήτων από τον όγκο της διοικητικής εργασίας.

- Στις εκάστοτε πλατφόρμες θα πρέπει να καταγράφονται περισσότερα δεδομένα, πληροφορίες και στοιχεία των ωφελούμενων Ρομά.
- Σημαντικό είναι να εκλείψουν και να εξαλειφθούν τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις σχετικά με τους Ρομά. Όπως έχει προαναφερθεί, οι μη Ρομά είναι συχνά επιφυλακτικοί απέναντι στους Ρομά ,με αποτέλεσμα να μην έχουν την ανάλογη αποδοχή στο σχολείο, να μην μπορούν να νοικιάσουν σπίτια, να μην βρίσκουν εργασία.
- Από την πλευρά τους οι Ρομά πρέπει να μάθουν να είναι αυτόνομοι, αυτόρχεις και ανεξάρτητοι. Πρέπει να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση, να έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους, να μάθουν να αυτοεξυπηρετούνται (να διεκπεραιώνουν κάποια πράγματα μόνοι τους), ώστε να μην εξαρτώνται από τα Στελέχη των Παραρτημάτων.
- Σε ό,τι αφορά τις σχέσεις μεταξύ Στελεχών των Παραρτημάτων και Ρομά θα πρέπει να υπάρχουν όρια και περιορισμοί ώστε να γίνει κατανοητό ότι τα αιτήματα και οι ανάγκες τους θα πρέπει να καλύπτονται εντός υπηρεσίας και εργασιακού ωραρίου.
- Στοχευμένες παρεμβάσεις, ειδική μέριμνα και συγκεκριμένες δράσεις απαιτούνται από την Πολιτεία, μιας και οι Ρομά αποτελούν έναν ειδικό πληθυσμό με πολλές ιδιαιτερότητες (συγκεκριμένες πεποιθήσεις, νοοτροπία, χαρακτηριστικά, ήθη – έθιμα - παραδόσεις, αξίες κοκ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Ακτύπης (2010). Μελέτη του στεγαστικού θέματος της μειονότητας των Ρομά στην Ελλάδα. Εφαρμογή στο Δήμο Μεγαρέων, Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των Ρομά (2011), Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά (2015) Παρεμβατικές δράσεις για την εκπαιδευτική ένταξη παιδιών Ρομά, ΕΚΠΑ – Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής

Ζαϊμάκης, Γ. (2005). Κοινωνικός Αποκλεισμός και Δίκτυα Προστασίας στη Σύγχρονη Πόλη. στο Ζαϊμάκης Γ.-Κανδυλάκη Α.(επιμ.), Δίκτυα Κοινωνικής Προστασίας, Μορφές Παρέμβασης σε Ευπαθείς Ομάδες και σε Πολυπολιτισμικές Κοινότητες. Αθήνα: Κριτική.

Ζαϊμάκης, Γ. (2018). Ερευνητικές διαδρομές στις κοινωνικές επιστήμες: Θεωρητικές-Μεθοδολογικές συμβολές και μελέτες περίπτωσης. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης & Εφαρμοσμένης Κοινωνικής Έρευνας.

Ιωσηφίδης (2003). Ανάλυση Ποιοτικών Δεδομένων στις Κοινωνικές Επιστήμες. Εκδόσεις Κριτική

Περιφέρεια Αττικής (2015). Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας.

Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής (2015). Απολογιστικό Δελτίο του Forum Δυτικής Αττικής για Θέματα Ρομά.

Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής (2015). Σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού 2020+

Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής (2016). Απολογιστικό Δελτίο του Forum Δυτικής Αττικής για Θέματα Ρομά: 2015-2016

ΤΕΙ Αθήνας (2017). Έρευνα των Στάσεων Υγειονομικού και Πρόνοιακού Προσωπικού, Εκπαιδευτικών και Προσωπικού των Οργανισμών και των Φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης Δ. Αττικής προς τους Ρομά, Πρόγραμμα Έρευνας Παρέμβασης: Διερεύνηση Ψυχοκοινωνικών Αναγκών Ρομά Δυτικής Αττικής και Καλών Πρακτικών

Στήριξης και Προαγωγής της Κοινωνικής τους Ένταξης, Παραδοτέο 2ης Φάσης, Τμήμα Ερευνητικών Προγραμμάτων, Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας, Αθήνας

Τσιώλης (2018). Θεματική Ανάλυση Ποιοτικών Δεδομένων στο Γ. Ζαϊμάκης (επιμ.) Ερευνητικές Διαδρομές στις Κοινωνικές Επιστήμες. Θεωρητικές – Μεθοδολογικές Συμβολές και Μελέτες Περίπτωσης. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης και Εφαρμοσμένης Κοινωνικής Έρευνας.

Ξενόγλωσση

Baltsiotis, L. (2014). Balkan Roma immigrants in Greece: An initial approach to the traits of a migration flow. *International Journal of Language, Translation and Intercultural Communication*, 2, 14-30.

Dario Meloussi (1990). Changing Representations of the Criminal, *The British Journal of Criminology*, Vol. 40, No. 2, Special Issue: Criminology and Social Theory (Spring 2000), pp. 296-320

Foucault, Michel. (1967) "Of Other Spaces, Heterotopias." Translated from *Architecture, Mouvement, Continuité* no. 5 (1984): 46-49

Lydaki, A. (2007). Gypsies. *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*, 1-3.

Sobotka, E., & Vermeersch, P. (2012). Governing human rights and Roma inclusion: Can the EU be a catalyst for local social change?. *Human Rights Quarterly*, 800-822.

Syrri, D. Inclusion, Integration and Symbiosis: An Introduction. *Symbiosis, Social Inclusion, Integration and Solidarity in Europe: Current Challenges and Future Prospects*, 9.

Trumpeta, S. (2008). Introduction: Searching the Roma in the footnotes of history and the headlines of politics. In Trumpeta, S. (ed.). *The Roma in the modern Greek state. Symbioses, refutations, absences* (pp. 41-49). Athens: Krtiki.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟ/ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Ή ΥΠΕΥΘΥΝΟ/ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΟΥ

Όνοματεπώνυμο Προϊστάμενου/Προϊσταμένης Τμήματος ή Υπεύθυνου/Υπεύθυνης Έργου:

Τμήμα:

Ειδικότητα:

Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου:
Έδρα-Ταχυδρομική Διεύθυνση:

1. Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε με πληθυσμούς Ρομά;
 - A. 1 έτος
 - B. 2 έτη
 - Γ. 3 έτη
 - Δ. Πάνω από 3 έτη
2. Θεωρείτε ότι το προσωπικό στο Παράρτημα Ρομά επαρκεί ή ότι η συγκεκριμένη υπηρεσία χρειάζεται επιπλέον στελέχωση;
Εξηγήστε.....
3. Το συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) εξυπηρετεί πολλούς Ρομά καθημερινά;
 - A. Ναι
 - B. Όχι
4. Πόσους Ρομά εξυπηρετείτε κατά μέσο όρο μηνιαίως;
Αναφέρετε (Αριθμός).....
5. Έχετε παρακολουθήσει ποτέ κάποια κατάρτιση ή επιμόρφωση σχετικά με πληθυσμούς Ρομά;
 - A. Ναι
 - B. Όχι
6. Υπάρχει ανάγκη για επιδόματα; Θεωρείτε ότι χρήση των επιδομάτων κάνουν μόνο άνθρωποι που έχουν ανάγκη ή και περαιτέρω;
Εξηγήστε.....

7. Οι ωφελούμενοι γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους; Υπάρχει κάποιος που τους ενημερώνει για όλα αυτά;
Εξηγείστε.....
8. Όσον αφορά τις κτηριακές υποδομές σας καλύπτουν; Οι εσωτερικοί χώροι πώς είναι; Επαρκούν; Οι πληθυσμοί Ρομά τι άποψη έχουν για τους χώρους; Είναι ευχαριστημένοι;
Εξηγείστε.....
9. Υπάρχει υλικοτεχνικός εξοπλισμός (γραφική ύλη, τηλέφωνα, υπολογιστές, ερμάρια, ντουλάπες κοκ.); Καλύπτεστε σε αυτό το κομμάτι;
Αναφέρετε.....
10. Αναλαμβάνετε δράσεις και πρωτοβουλίες σχετικά με τους Ρομά και εάν ναι τι είδους; Εξηγείστε.....
- 11.Είστε ικανοποιημένος/η από την συνεργασία σας και την μέχρι τώρα πορεία σας με τους πληθυσμούς Ρομά;
Εξηγείστε.....
- 12.Υπάρχει διασύνδεση, σύμπραξη και αλληλεπίδραση με άλλους φορείς (ΜΚΟ, σύλλογοι, οργανώσεις κοκ.);
Αναφέρετε.....
- 13.Τι δυσκολίες συνήθως αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν οι πληθυσμοί Ρομά καθ' όλη την διάρκεια της πανδημίας του COVID-19;
Εξηγείστε.....

Ευχαριστούμε πολύ για την συνεργασία.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ/ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ

Όνοματεπώνυμο Συντονιστή/Συντονίστριας:
Ειδικότητα:

Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου:
Έδρα-Ταχυδρομική Διεύθυνση:

1. Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε γενικά με πληθυσμούς Ρομά;
 - A. 1 έτος
 - B. 2 έτη
 - Γ. 3 έτη
 - Δ. Πάνω από 3 έτη
2. Στο συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) είστε:
 - A. 1 έτος
 - B. 2 έτη
 - Γ. 3 έτη
 - Δ. Πάνω από 3 έτη
3. Ποια είναι τα καθήκοντά σας; Σας έχουν ζητηθεί ποτέ πράγματα που δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητές σας και εάν ναι πώς έχετε αντιδράσει; Εξηγείστε.....
4. Τι προβλήματα παρατηρείτε γενικότερα από την καθημερινή σας επαφή με τους πληθυσμούς αυτούς; Αναφέρετε.....
5. Οι ωφελούμενοι είναι ως επί το πλείστον:
 - A. Άντρες
 - B. Γυναίκες
6. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των Ρομά (ήθη-έθιμα, γλώσσες, χώρες καταγωγής κοκ.); Εξηγείστε.....
7. Σε σχέση με την επιδοματική πολιτική των Ρομά τι έχετε να αναφέρετε; Γνωρίζουν τις παραμέτρους, τις προϋποθέσεις και ό,τι έχει να κάνει με αυτό το

- κομμάτι; Θεωρείτε ότι θα ωφελήσει μεγαλύτερη επέκταση των επιδομάτων μελλοντικά, έτσι ώστε να καλύπτεται μεγαλύτερος αριθμός δικαιούχων; Εξηγείστε.....
8. Έχετε εντοπίσει καθόλου φαινόμενα παραβατικότητας και εγκληματικότητας λόγω ανεργίας και έλλειψης πόρων; Εξηγείστε.....
9. Υπάρχουν προγράμματα εξειδίκευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης ή έστω, θεωρείτε ότι γίνονται προσπάθειες πάνω στο συγκεκριμένο κομμάτι για το προσωπικό των Κέντρων Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά); Εξηγείστε.....
10. Οι Ρομά ενδιαφέρονται για την υγεία τους; Όταν αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα υγείας καταφεύγουν είτε σε οικογενειακό γιατρό, είτε σε παιδίατρο για τα παιδιά τους; Εξηγείστε.....
11. Υπάρχει διασύνδεση και αλληλεπίδραση με άλλες υπηρεσίες (π.χ. Περιφερειακό Παρατηρητήριο) και δικτύωση με άλλα Κέντρα Κοινότητας (Παραρτήματα Ρομά) της Περιφέρειας Αττικής και άλλων Περιφερειών; Αναφέρετε.....
12. Τι είδους δυσκολίες προέκυψαν σε εσάς (εάν προέκυψαν) μέσα στην περίοδο αυτή της πανδημίας του COVID-19; Εξηγείστε.....
13. Αν σας δινόταν η ευκαιρία για αλλαγές, τι είδους αλλαγές θα θέλατε να κάνετε πάνω στο κομμάτι της εργασίας σας αναφορικά με τους Ρομά; Θα θέλατε να μας πείτε τις προτάσεις σας; Αναφέρετε.....

Ευχαριστούμε πολύ για την συνεργασία.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ/ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΡΙΑΣ

Όνοματεπώνυμο Διαμεσολαβητή/Διαμεσολαβήτριας:
Ειδικότητα:

Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) Δήμου:
Έδρα-Ταχυδρομική Διεύθυνση:

1. Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε γενικά με πληθυσμούς Ρομά;
 - A. 1 έτος
 - B. 2 έτη
 - Γ. 3 έτη
 - Δ. 3-5 έτη
 - E. 5-10 έτη
 - ΣΤ. Πάνω από 10 έτη
2. Στο συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) είστε:
 - A. 1 έτος
 - B. 2 έτη
 - Γ. 3 έτη
 - Δ. Πάνω από 3 έτη
3. Τι είδους θέματα πραγματεύονται οι διαμεσολαβητές;
(ως απάντηση μπορείτε να επιλέξετε πάνω από μία)
 - A. Εκπαιδευτικά
 - B. Νομικά
 - Γ. Εργασιακά
 - Δ. Ιατρικά
 - Γ. Άλλο
4. Οι διαμεσολαβητές είναι επαρκείς για το συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά);
 - A. Ναι
 - B. Όχι
5. Οι Ρομά αισθάνονται συχνά περιθωριοποιημένοι και αποκλεισμένοι; Το έργο των διαμεσολαβητών συμβάλλει στη συμπερίληψη και την ένταξη των Ρομά στο κοινωνικό σύνολο;
Εξηγήστε.....

6. Οι Ρομά στην πλειοψηφία τους στηρίζουν την προσπάθεια και το έργο σας; Σας σέβονται; Σας κατανοούν; Υπάρχει επικοινωνία και όρια στις μεταξύ σας σχέσεις;
Εξηγείστε.....
7. Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και ποια είναι τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από την συνεργασία σας με τους Ρομά;
Αναφέρετε.....
8. Στο συγκεκριμένο Κέντρο Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) γίνονται δράσεις, επιμορφώσεις, σεμινάρια και προγράμματα για τους Ρομά; Εάν ναι, τι είδους σεμινάρια γίνονται;
Εξηγείστε.....
9. Οι Ρομά δημιουργούν κατά κύριο λόγο μεγάλες μητριαρχικές οικογένειες; Τι γνωρίζετε για τις γυναίκες Ρομά και τον θεσμό της οικογένειας γενικότερα;
Εξηγείστε.....
10. Οι Ρομά διαμένουν και συσπειρώνονται ως επί το πλείστον σε συγκεκριμένες περιοχές και δημιουργούν καταυλισμούς; Εάν ναι, ποιες κατά την γνώμη σας είναι οι αιτίες που οδηγούν τους πληθυσμούς Ρομά σε συγκεκριμένες «περιοχές-γκέτο»;
Εξηγείστε.....
11. Υπάρχει αναλφαβητισμός στους Ρομά; Ολοκληρώνουν στην πλειοψηφία τους την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση; Πείτε μας μερικά λόγια αναφορικά με το μορφωτικό τους επίπεδο
Εξηγείστε.....
12. Οι Ρομά ασχολούνται καθόλου με εξωσχολικές δραστηριότητες (άθληση, καλλιτεχνική ενασχόληση κοκ.) και αν ναι, με ποιες; Σε ποιους τομείς δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον;
Εξηγείστε.....
13. Οι Ρομά εργάζονται στην πλειοψηφία τους, είναι άνεργοι ή έχουν περιστασιακές δουλειές; Ποια είναι τα επαγγέλματα, τα οποία συνήθως ασκούν; Απευθύνονται σε εσάς σαν διαμεσολαβητή, ώστε να τους βοηθήσετε να κάνουν αίτηση για προγράμματα κοινωφελούς εργασίας, συμβάσεις δίμηνες, πεντάμηνες, οκτάμηνες, voucher κοκ «που τρέχουν» στον ιδιωτικό και κυρίως στο δημόσιο τομέα;

Εξηγείστε.....

14. Τι αλλαγές και τι προτάσεις θα μπορούσατε να σκεφτείτε αναφορικά με το έργο, το ρόλο σας, τις συνθήκες εργασίας σας και τους πληθυσμούς Ρομά; Εξηγείστε.....

Ευχαριστούμε πολύ για την συνεργασία.